

STAROSTWO POWIATOWE

ul. Sienkiewicza 34

42 - 400 Zawiercie

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2016-2019

Zawiercie, październik 2015 r.

Opracowanie:	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2016-2019
Zamawiający:	Powiat Zawierciański siedziba Zarządu Powiatu ul. Sienkiewicza 34 42 - 400 Zawiercie
Nr umowy:	RU-070/15 z dn. 15.05.2015r. Nr rej. OBIKŚ: 05/1605/2015/BOEŚ
Nadzór nad realizacją Umowy ze strony Starostwa Powiatowego:	mgr inż. Bożena Wilmowska – Naczelnik Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska
Wykonawca:	Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. ul. Owocowa 8 40-158 Katowice
Nadzór nad realizacją Umowy ze strony OBIKŚ Sp. z o.o.:	mgr inż. Elżbieta Włodarczyk dr inż. Andrzej Makowski
Zespół autorski:	mgr inż. Elżbieta Włodarczyk mgr inż. Danuta Muszer mgr Aneta Stanek dr Izabela Zajac inż. Małgorzata Kiersnowska mgr Mirosław Kręciała dr inż. Andrzej Makowski
Sfinansowane ze środków:	Budżet Powiatu

Zawiercie, październik 2015 r.

SPIS TREŚCI

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	7
2. WSTĘP	10
3. INFORMACJE O PROJEKCIE POŚ I PROGNOZIE JEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	12
3.1. Cel dokumentów.....	12
3.2 Zawartość POŚ dla Powiatu Zawierciańskiego.....	12
3.2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	12
3.2.2. Zagrożenia hałasem	13
3.2.3. Pola elektromagnetyczne	13
3.2.4. Gospodarka wodami	14
3.2.5. Gospodarka wodno-ściekowa	14
3.2.6. Zasoby geologiczne	15
3.2.7. Gleby	15
3.2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	16
3.2.9. Tereny przemysłowe	16
3.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu	16
3.2.11. Lasy	17
3.2.12. Zagrożenia poważnymi awariami	17
3.2.13. Edukacja ekologiczna	17
4. DOKUMENTY STRATEGICZNE	18
4.1. Dokumenty krajowe.....	18
4.2. Dokumenty wojewódzkie.....	21
4.3. Dokumenty powiatowe	24
5. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA	26
5.1. Charakterystyka powiatu zawierciańskiego.....	26
5.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska.....	27
5.2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	27
5.2.2. Hałas	29
5.2.3. Promieniowanie elektromagnetyczne	31
5.2.4. Gospodarka wodami	31
5.2.5. Gospodarka wodno - ściekowa	37
5.2.5. Zasoby geologiczne	37
5.2.7. Gleby i osuwiska	38
5.2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	40
5.2.9. Tereny przemysłowe	41
5.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu	41
5.2.11. Lasy	49
5.2.12. Zagrożenia poważnymi awariami	51
5.2.13. Edukacja ekologiczna	51
6. OCENA REALIZACJI CELÓW POPRZEDNIEGO PROGRAMU	53
7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANEGO DOKUMENTU	55
8. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU Odstąpienia od realizacji POŚ	57
9. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	58
10. ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2016 - 2019 NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	67
11. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE PRAWDOPODOBNE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZ	73
12. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	74
13. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	75
14. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ POŚ	76

15. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	79
16. WYKAZ MATERIAŁÓW	80

SPIS TABEL

TABELA 1. OCENA STANU / POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO ZIDENTYFIKOWANYCH (JCWP) NA TERENIE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO (BADANIA W RAMACH PMŚ W ROKU 2014).....	32
TABELA 2. KLASYFIKACJA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO (BADANIA W RAMACH PAŃSTWOWEGO MONITORINGU ŚRODOWISKA W LATACH 2012- 2014).	35
TABELA 3. ZESTAWIENIE ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH W GMINACH POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO W LATACH 2012-2014.....	40
TABELA 4. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO	42
TABELA 5. REZERWATY PRZYRODY W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM	43
TABELA 6. UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO	48
TABELA 7. STRUKTURA SIEDLISKOWA, GATUNKOWA I WIEKOWA LASÓW W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM	50
TABELA 8. OCENA STANU REALIZACJI ZADAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2012-2015	53
TABELA 9. WYBRANE KRYTERIA OCENY WPŁYWU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2016 - 2019 NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA.....	58
TABELA 10. MATRYCA ŚRODOWISKOWYCH ODDZIAŁYWAŃ REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO W LATACH 2016-2019 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024.	60
TABELA 11. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA POŚ.	76

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. GRANICE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO WRAZ Z POŁOŻENIEM POSZCZEGÓLNYCH GMIN	26
RYSUNEK 2. POŁOŻENIE REZERWATÓW PRZYRODY I PARKU KRAJOBRAZOWEGO WRAZ Z OTULINĄ W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM	44
RYSUNEK 3. MAPA OBSZARÓW NATURA 2000 W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM.....	45
RYSUNEK 4. ROZMIESZCZENIE KORYTARZY EKOLOGICZNYCH W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM.....	49
RYSUNEK 5. MAPA LASÓW W POWIECIE ZAWIERCIAŃSKIM ŹRÓDŁO: HTTP://WWW.LASY.GOV.PL	50

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

- AKPOŚK** – Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BEiŚ – Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”
BDO – Baza Danych o Produktach, Opakowaniach i Gospodarce Odpadami
CMK – Centralna Magistrala Kolejowa
DK - droga krajowa
DP - droga powiatowa
Dyrektywa Powodziowa – Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 roku w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim
Dyrektywa Ptasia – Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 02 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
Dyrektywa Siedliskowa – Dyrektywa Rady 92/43/EWG w dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
EMAS (*ang. Eco - Management and Audit Scheme*) – System Ekozarządzania i Audytu
EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GFOŚiGW - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS - Główny Urząd Statystyczny
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP – jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd – jednolite części wód podziemnych
JST – jednostka samorządu terytorialnego
KPGO 2014 – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014
KW PSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MBP – instalacja do mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
MŚ – Ministerstwo Środowiska
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NSEE – Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej
NSGW 2030 – Narodowa Strategia Gospodarowania Wodami 2030
OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE – Odnawialne Źródła Energii
OZW – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty
PCB – polichlorowane bifenyle
PEM - Promieniowanie elektromagnetyczne
PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGN – Program Gospodarki Niskoemisyjnej
PGW – Plan Gospodarowania Wodami
PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
PKE – Polski Klub Ekologiczny
PKE OG – Polski Klub Ekologiczny Okręg Górnos Śląski
PKOG – Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

- PM 10** – frakcja pyłu zawieszonego o średnicach cząstek nieprzekraczających 10 mikrometrów
- PM 2, 5** – frakcja pyłu zawieszonego o średnicach cząstek nieprzekraczających 2,5 mikrometra
- PMR WS** - Program małej retencji dla Województwa Śląskiego
- POH** – Program Ochrony przed Hałasem
- POKA** – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
- PONE** – Program Ograniczania Niskiej Emisji
- POP** - Program Ochrony Powietrza dla stref województwa śląskiego
- POŚ** - Program Ochrony Środowiska Powiatu Zawierciańskiego
- ppk** – punkt pomiarowo – kontrolny
- PPOŚ** - Powiatowy Program Ochrony Środowiska
- PWP 2030** – Polityka Wodna Państwa 2030
- PWŚK** – Program wodno-środowiskowy kraju
- PZD** - Powiatowy Zarząd Dróg
- RDLP** – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
- RDOŚ** – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- RDW** – Ramowa Dyrektywa Wodna
- REACH** (*ang. Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals*) – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1907/2006
- RP** – Rzeczpospolita Polska
- RPO WSL 2014-2020** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020
- RSIP** – Regionalny System Informacji Przestrzennej
- RZGW** – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- SOO** - specjalny obszar ochrony siedlisk
- SOPO** – System Osłony Przeciwośmiskowej
- SRPZ** – Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego
- ŚZMiUW** – Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- UE** – Unia Europejska
- WFOŚiGW** - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- WIOŚ** - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- WPOŚ** - Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego
- WPPTPiZ** – Wojewódzki Program Przekształceń Terenów Przemysłowych i Zdegradowanych
- ZDR** – zakłady dużego ryzyka
- ZZR** – zakłady zwiększonego ryzyka
- t.j.** – tekst jednolity

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Dokonana ocena obecnego stanu środowiska w powiecie zawierciańskim wskazuje na występujące problemy związane ze stanem środowiska. Przedsięwzięcia ujęte w POŚ mają na celu poprawę stanu jakości środowiska na terenie powiatu. Brak realizacji POŚ skutkować może pogorszeniem się stanu środowiska.

Wstęp i informacje o projekcie dokumentu

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest **Program Ochrony Środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016-2019 (dalej POŚ)**. Celem opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko POŚ jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska przewidzianych w POŚ działań, wraz z oceną występowania oddziaływań skumulowanych i analizą możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych. Program obejmuje działania na lata 2016-2019. Dokument został sporządzony w 2015 roku jako realizacja obowiązku wynikającego z zapisów z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.).

Ocena zgodności POŚ z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym

Z analizy podstawowych dokumentów międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych powiązanych z POŚ wnioskuje się, że realizuje on cele i działania zawarte w tych dokumentach.

Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

Na podstawie dostępnych materiałów i danych określono podstawowe problemy i zagrożenia środowiska na terenie powiatu zawierciańskiego. Analizą stanu środowiska objęto wszystkie jego elementy, a w szczególności: jakość powietrza atmosferycznego, zasoby wodne, gospodarkę wodno-ściekową, ochronę przyrody, gospodarkę leśną, hałas, odpady, promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), zasoby geologiczne, gleby i osuwiska, tereny przemysłowe, poważne awarie przemysłowe i edukację ekologiczną.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia ocenianego dokumentu

Analiza stanu jakości środowiska w powiecie zawierciańskim wykazała występowanie problemów w zakresie czystości powietrza, wód, gleb, gospodarki odpadami i hałasu. Głównym problemem w zakresie złego stanu jakości powietrza są przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń pyłowych oraz benzo(a)pirenu. Zanieczyszczenie powietrza na terenie powiatu zawierciańskiego wynika głównie z dużej ilości indywidualnych kotłowni, w których zainstalowane są kotły o niskiej sprawności, opalanych najczęściej węglem kamiennym. Znaczny wpływ na stan czystości powietrza ma również emisja z dróg powstająca w czasie spalania paliw przez samochody. Nie bez znaczenia jest także położenie w sąsiedztwie uprzemysłowionej części Górnego Śląska i Zagłębia, na kierunku napływu powietrza z tamtych terenów. Poprawy wymaga również stan czystości wód powierzchniowych, których zanieczyszczenie wynikać może z niskiego stopnia skanalizowania na terenach wiejskich. Na terenie powiatu zawierciańskiego występują obszary o bogatych walorach przyrodniczych. Głównym ich zagrożeniem jest nasilająca się

tendencja do ich zasiedlania i zagospodarowywania. Problem stanowi także dewastacja różnorodności biologicznej cieków. W kwestii gospodarki odpadami konieczne jest zwiększenie stopnia selektywnej zbiórki odpadów. Kolejnym komponentem, którego stan wymaga podjęcia działań naprawczych jest poziom hałasu. Ograniczenia wymaga przede wszystkim uciążliwość akustyczna ze źródeł komunikacyjnych: dróg i linii kolejowych.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji POŚ

Brak realizacji ustaleń POS dla powiatu zawierciańskiego może wpłynąć na pogorszenie jakości środowiska, w tym głównie w zakresie jakości powietrza, hałasu, wód powierzchniowych, gleb oraz gospodarki odpadami, co pośrednio przyczyni się do pogorszenia stanu środowiska jako całości.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

W ramach analiz oceniono szczegółowo możliwe oddziaływania działań przewidzianych projektem POŚ na poszczególne elementy środowiska. Przy ocenie wykorzystano kryteria oceny oddziaływania uwzględniające stan i występujące problemy środowiskowe na terenie powiatu.

Podsumowanie oddziaływań na powietrze

Pozytywny wpływ na stan czystości powietrza będą miały działania zmierzające do ograniczenia wielkości emisji, szczególnie ze źródeł powierzchniowych i źródeł liniowych (komunikacyjnych). Zadaniem ograniczającymi wielkość emisji powierzchniowej są wymiana i modernizacja systemów grzewczych, termomodernizacja obiektów, a także wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy powinien skutkować zmniejszeniem emisji ze źródeł liniowych poprzez zmniejszenie natężenia ruchu pojazdów na drogach.

Podsumowanie oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne

Pozytywne oddziaływanie na stan czystości wód będzie mieć budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Pozytywny wpływ na stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych będzie miało również prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMS oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi. Pośrednio pozytywne oddziaływanie na jakość wód przyniosą działania z zakresu gospodarki leśnej. Korzystny wpływ na jakość wód będą miały ponadto działania mające na celu ograniczenie ryzyka wystąpienia powodzi.

Negatywne oddziaływanie na środowisko wodne, skutkujące obniżeniem zwierciadła wód i zmianą stosunków wodnych, związane jest z realizacją nowych inwestycji, w tym budową dróg. Eksploatacja dróg natomiast związana jest z emisją do wód zanieczyszczeń.

Podsumowanie oddziaływań na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, w tym na obszary Natura 2000

POŚ przewiduje realizację szeregu działań, które powinny przyczynić się do poprawy stanu przyrody, a należy do nich przede wszystkim: zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody, zachowanie oraz odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych.

Pośredni pozytywny wpływ przyniosą przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki niskoemisyjnej, gdyż poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń w środowisku poprawią się warunki bytowania roślin i zwierząt.

Podsumowanie oddziaływań na krajobraz

Pozytywne oddziaływanie na krajobraz mają inwestycje zmierzające do uporządkowania zagospodarowania terenu. Ponadto walory krajobrazowe ulegną poprawie w przypadku prowadzenia prac remontowych budynków. Pozytywny wpływ na krajobraz posiadać będą również działania obejmujące m.in. zalesianie gruntów, odnowę lub przebudowę drzewostanów itp.

Realizacja nowych inwestycji, szczególnie zajmujących dużą powierzchnię, może mieć negatywny wpływ na krajobraz w przypadku pominięcia tych aspektów na etapie projektowania przedsięwzięć. Negatywny wpływ na krajobraz może mieć usuwanie drzew i krzewów.

Podsumowanie oddziaływań na ludzi

Realizacja POŚ spowoduje poprawę jakości stanu środowiska, w tym głównie czystości powietrza, wód, gleb oraz środowiska przyrodniczego wpływając tym samym pozytywnie na zdrowie mieszkańców powiatu. Skutkiem planowanych działań, w tym głównie budowy i przebudowy dróg, będzie również ograniczenie uciążliwości akustycznej. Pośrednio wpływ na warunki życia ludzi posiadać będą działania z zakresu edukacji ekologicznej.

Negatywny wpływ na warunki życia ludzi związany będzie głównie z fazą budowy nowych inwestycji, wskutek występujących utrudnień w ruchu oraz czasowego pogorszenia jakości powietrza oraz zwiększonej emisji hałasu. Oddziaływania te będą mieć jednak charakter krótkotrwały.

Podsumowanie oddziaływań na powierzchnię ziemi, gleby i zasoby naturalne

Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz rozwój sieci kanalizacyjnej wpłyną pozytywnie na stan jakości gleb poprzez ograniczenie ilości substancji zanieczyszczających w nich deponowanych. Pozytywny wpływ na ochronę powierzchni ziemi i gleb będą miały zadania związane z ich monitoringiem ich zanieczyszczenia oraz monitoring terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (osuwiskami). Poprawa jakości gruntów będzie możliwa również jako skutek działań prowadzonych na terenach leśnych. Pośredni pozytywny wpływ na jakość gleb będą miały zadania związane z edukacją ekologiczną.

Realizacja nowych inwestycji może negatywnie wpływać na stan jakości gleb i powierzchnię ziemi poprzez czasowe zaburzenia stosunków wodnych oraz wzrost powierzchni uszczelnionych.

Podsumowanie oddziaływań na zabytki i dobra materialne

Pozytywny wpływ na zabytki będzie miało ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, które powodują niszczenie obiektów zabytkowych. Negatywne oddziaływania mogą mieć miejsce w przypadku prowadzenia prac budowlanych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie negatywne oraz inne możliwe warianty

Celem ograniczenia możliwych negatywnych oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń POŚ należy podejmować działania ograniczające wielkość negatywnego oddziaływania. Potencjalne negatywne oddziaływanie nowych inwestycji na środowisko należy ograniczać poprzez właściwy wybór lokalizacji, a także stosowanie wariantowania organizacyjnego, technicznego i technologicznego.

Monitoring skutków realizacji POŚ

Wdrażanie założeń POŚ wymaga stosowania monitorowania stanu ich realizacji. W tym celu przedstawiono wskaźniki służące ocenie stopnia realizacji POŚ, pozwalające na ocenę zmian w środowisku, jakie nastąpią wskutek jego realizacji.

2. WSTĘP

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest **Program ochrony środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016 - 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024**. Dokument został sporządzony jako realizacja obowiązku wynikającego z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.).

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.).

Omawiany dokument opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi.

Prognozy oddziaływania na środowisko programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej dla takich projektów.

Aby prognoza skutków ich wpływu na środowisko była efektywnym i skutecznym narzędziem zapewniającym, że podczas ich realizowania uwzględniane są zasady zrównoważonego rozwoju, należy:

- jasno określić jej założenia i merytoryczny zakres oceny,
- koncentrować się na relacjach pomiędzy lokalnymi i krótkoterminowymi celami rozwoju związanymi z wykorzystaniem środowiska, a celami i zadaniami długoterminowymi tak, aby chronić środowisko przed nieodwracalnymi zmianami,
- określić mierniki ekologicznych oddziaływań, służących do obiektywnej oceny oddziaływań bezpośrednich i pośrednich, krótko- i długoterminowych,
- zapewnić zintegrowany proces podejmowania decyzji poprzez określenie związku pomiędzy strategiczną oceną oddziaływania a innymi instrumentami polityki rozwoju.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.), ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

zawierać:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. w Dz. U. z 2015 r., poz. 1651),
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat,
- zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, obszary Natura 2000,

przedstawić:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń przedmiotowego Programu ochrony środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016 - 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

3. INFORMACJE O PROJEKCIE POŚ I PROGNOZIE JEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

3.1. Cel dokumentów

Głównym celem tworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w Powiecie Zawierciańskim oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Dodatkowym celem przygotowania Programu jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ). Istotą programu jest skoordynowanie działań z administracją rządową, samorządową (Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem.

Celem opracowanego dokumentu jest uspołecznienie procesu jego tworzenia, realizacji i wdrażania. Ponadto Program ma za zadanie wyznaczanie ram dla przedsięwzięć, realizowanych w zakresie innych programów sektorowych województwa. Kolejnym celem Programu jest także wskazanie możliwości finansowania działań w nim ujętych oraz wspierania pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe na realizację określonych zadań środowiskowych.

3.2 Zawartość POŚ dla Powiatu Zawierciańskiego

POŚ dla Powiatu Zawierciańskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 został sporządzony na podstawie obowiązujących przepisów, które wskazują, iż jego aktualizacja powinna następować nie rzadziej niż co 4 lata. Zaktualizowany dokument zawiera charakterystykę powiatu oraz charakterystykę i ocenę aktualnego stanu środowiska. Opracowanie określa cele, kierunki działań i zadania ochrony środowiska w zakresie: jakości powietrza, zasobów i jakości wód, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, klimatu akustycznego, promieniowania elektromagnetycznego, ochrony przyrody i krajobrazu, lasów, zasobów geologicznych, gleb i osuwisk, terenów przemysłowych, przeciwdziałania poważnym awariom oraz edukacji ekologicznej. Opracowanie zawiera również program wykonawczy, tj. określa: instytucje odpowiedzialne za realizację programu, narzędzia realizacji programu, źródła jego finansowania, harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań oraz procedury kontroli realizacji programu.

Cele działań wytyczone do realizacji w ramach poszczególnych komponentów środowiska przedstawiają się następująco:

3.2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cele długookresowe do 2024 r.

1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu zawierciańskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.
2. Ograniczenie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach,
- Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową,
- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki,

- Rozwój edukacji ekologicznej skierowanej na zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii, modernizacji ogrzewania i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- Systematyczne wprowadzanie nowoczesnych i przyjaznych środowisku technologii, z uwzględnieniem biopaliw, modernizacja układów technologicznych,
- Restrykcyjne przestrzeganie wymogów i uwzględnianie celów ochrony powietrza w programach, strategiach i politykach sektorowych,
- Budowa, remonty dróg powiatowych, modernizacje nawierzchni dróg celem poprawy bezpieczeństwa, płynności ruchu, zwiększenia możliwości rozwoju komunikacji publicznej,
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury towarzyszącej drogom: chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi,
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

3.2.2. Zagrożenia hałasem

Cel długookresowy do 2024 r.

Dążenie do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych hałasu regulowanych prawem, poprzez realizację założeń POH ograniczających hałas drogowy, kolejowy i przemysłowy.

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Zmniejszenie liczby mieszkańców powiatu narażonych na ponadnormatywny hałas poprzez realizację POH.
- Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.
- Realizacja Programu ochrony przed hałasem.
- Kontynuacja ograniczania hałasu przemysłowego poprzez kontrole podmiotów gospodarczych i wydawanie stosowanych decyzji administracyjnych w tym zakresie.
- W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględniać w szczególności ograniczenia wynikające z utworzonych obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych
- Bieżąca modernizacja stanu technicznego nawierzchni dróg oraz ich przebudowa.
- Budowa obwodnicy.

4.2.3. Pola elektromagnetyczne

Cel długookresowy do 2024 r.

Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Kontynuacja monitoringu zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.
- Opracowanie procedur administracyjnych zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól.
- Preferowanie niskokonfliktowej lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
- Edukacja ekologiczna dotycząca skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

3.2.4. Gospodarka wodami

Cel długookresowy do 2024 r.

- a) **Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych.**
- b) **Ograniczenie ryzyka wystąpienia powodzi na terenach najbardziej zagrożonych gmin.**

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniami.
- Badania jakości wód poza monitoringiem krajowym.
- Budowa oraz bieżąca kontrola systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią.
- Bieżąca konserwacja rzek i cieków powierzchniowych.
- Oczyszczanie akwenów, w szczególności stawów przepływowych oraz zbiorników retencyjnych.
- Ograniczanie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą poprzez:
  - Realizację programu małej retencji województwa śląskiego w zakresie zadań na szczeblach gminnych.
  - Aktualizację planów zagospodarowania przestrzennego gmin lub ich stworzenie z uwzględnieniem obszarów zagrożonych powodzią.
  - Bieżącą kontrolę systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią.
  - Modernizację systemów melioracyjnych.

3.2.5. Gospodarka wodno-ściekowa

System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych powiatu przy osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu wód.

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków (oczyszczonych i nieoczyszczonych, przemysłowych i komunalnych) oraz ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego.
- Budowa lub modernizacja oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych.
- Wspieranie i egzekwowanie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych.
- Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, w których jest to uzasadnione ekonomicznie i technicznie.
- Wspieranie budowy kanalizacji deszczowej i separatorów a także połączenie budowy systemów podczyszczających z budową i modernizacją dróg.
- Wspieranie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w gminach.
- Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.

3.2.6. Zasoby geologiczne

Cel długookresowy do 2024 r.

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Kierunki działań na lata 2016 – 2019

- Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych
- Wspieranie prac związanych z poszukiwaniem, rozpoznawaniem i dokumentowaniem złóż kopalin.
- Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin.
- Podejmowanie działań zmierzających do eliminowania nielegalnego wydobycia kopalin na potrzeby lokalne.
- Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji złóż kopalin.
- Propagowanie i edukacja w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.

3.2.7. Gleby

Cel długookresowy do 2024 r.

Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Prowadzenie okresowych badań jakości gleby wraz z bazą danych zawierającą wyniki badań jakości gleby i ziemi.
- Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego.
- Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb.
- Monitorowanie ruchów masowych ziemi i zabezpieczanie osuwisk.
- Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi,
- Utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów.
- Upowszechnianie i stosowanie zasad Dobrych Praktyk Rolniczych.
- Włączenie się do systemu identyfikacji terenów przemysłowych oraz aktualizacja bazy danych.
- Minimalizacja negatywnego wpływu działalności rolniczej na stan środowiska glebowego poprzez stosowanie Dobrych Praktyk Rolniczych.
- Rekultywacja gleb zdegradowanych.
- Ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze.
- Wyłączanie gruntów z produkcji rolniczej.
- Zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów oraz szkodom w produkcji rolniczej powstających w wyniku działalności nierolniczej.
- Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni.
- Ochrona gruntów poprzez właściwe planowanie zagospodarowania przestrzennego.
- Właściwe zagospodarowanie gleb marginalnych.

3.2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Cel długookresowy do 2024 r.

Zapobieganie powstawaniu odpadów, wzrost ponownego użycia, recyklingu i innych metod odzysku wytworzonych odpadów oraz gospodarowanie odpadami komunalnymi z wykorzystaniem selektywnego zbierania i ograniczania ilości składowanych odpadów.

Cele krótkoterminowe na lata 2016- 2019

- Gospodarowanie odpadami komunalnymi w powiecie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania.
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

3.2.9. Tereny przemysłowe

Cel długookresowy do 2024r.

Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych w powiecie zawierciańskim zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Kierunki działań na lata 2016 - 2019

- Bieżąca aktualizacja systemu identyfikacji terenów przemysłowych oraz aktualizacja bazy danych.
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych i przemysłowych np. poprzez zadrzewianie.
- Ograniczenie procesu przejmowania terenów niezdegradowanych pod inwestycje przemysłowe.

3.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel długookresowy do 2024r.

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej powiatu zawierciańskiego.

Kierunki działań na lata 2016-2019

- Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody,
- Zachowanie oraz odtwarzanie właściwego stanu walorów przyrodniczych i krajobrazu poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych,
- Właściwy rozwój i obsługa ruchu turystycznego,
- Współdziałanie w tworzeniu nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- Wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach,
- Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody

i różnorodności biologicznej, promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo, w tym tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych.

3.2.11. Lasy

Cel długookresowy do 2024 roku

Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej.

Kierunki działań na lata 2016-2019

Podstawą prac zalesieniowych jest „Krajowy program zwiększania lesistości”, zakładający wzrost lesistości do 30% w 2020 r. i do 33% w 2050 r. Powiat zawierciański posiada zalesienie 30,1% i spełnia założenia programu na rok 2020 r. Dalsze prowadzenie zalesień i zwiększanie wskaźnika lesistości w powiecie nie stanowi priorytetu, jedynie jest wskazane w rejonach występowania gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej.

3.2.12. Zagrożenia poważnymi awariami

Cel długoterminowy do roku 2024

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe do roku 2019

- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
- Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

3.2.13. Edukacja ekologiczna

Cel długookresowy do 2024 r.:

Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców powiatu zawierciańskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań na lata 2016-2019:

- Kontynuacja realizacji konkursu dotyczącego edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu zawierciańskiego pn. „Ekologiczne Sołectwo”.
- Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. poprzez organizowanie konkursów, sesji popularno - naukowych związanych z tematyką środowiskową czy też włączanie się w akcję „Sprzątania Świata”.
- Promocja działań proekologicznych, poprzez stwarzanie atrakcyjnego systemu zachęt i nagród finansowych dla podmiotów, instytucji, jednostek samorządowych, które podejmują działania na rzecz poprawy stanu środowiska.
- Współdziałanie władz powiatu z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska oraz działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
- Wdrożenie mechanizmów ułatwiających dostęp do informacji o środowisku oraz udział przedstawicieli Starostwa Powiatowego i władz poszczególnych gmin w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników.

4. DOKUMENTY STRATEGICZNE

Kierunki działań w zakresie wszystkich komponentów środowiska będą zmierzały do spełnienia celów zapisanych w dokumentach strategicznych kraju i województwa.

4.1. Dokumenty krajowe

Poniżej przedstawiono listę wybranych obowiązujących dokumentów szczebla krajowego.

- 1) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- 2) Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- 3) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ)
- 4) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- 5) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- 6) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
- 7) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020,
- 8) Polityka energetyczna Polski do roku 2030,
- 9) Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- 10) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- 11) Krajowy plan gospodarki odpadami (2014),
- 12) Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,

Główne założenia najistotniejszych dla przedmiotu POŚ dokumentów strategicznych, a także wynikające z nich priorytetowe działania opisane zostały poniżej.

1) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument przedstawia następujące cele główne i kierunki interwencji:

Cel1 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,

Cel 2 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

Cel 3 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

- Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego

2) Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. (BEiŚ)

Głównym celem Strategii BEiŚ jest pogodzenie wzrostu gospodarczego w Polsce, przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost z jednoczesną dbałością o środowisko. Jest to szczególnie istotne w kontekście wymagań prawnych oraz konieczności zachowania zasad zrównoważonego rozwoju, zarówno w aspekcie gospodarczym, jak i społecznym. Zasada zrównoważonego rozwoju ma być realizowana m.in. poprzez racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych oraz zmianę dotychczasowych wzorców produkcji i konsumpcji, co powinno wpłynąć na poprawę jakości życia obecnych obywateli i przyszłych pokoleń.

Cel główny Strategii BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji:

- **ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA** racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna, uporządkowanie zarządzania przestrzenią.
- **ZAPEWNIENIE GOSPODARCE KRAJOWEJ BEZPIECZNEGO I KONKURENCYJNEGO ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ** lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii, poprawa efektywności energetycznej, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych, modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowania do wprowadzenia energetyki jądrowej, rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy, wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich, rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.
- **POPRAWA STANU ŚRODOWISKA** zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki, racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne, ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki, wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych, promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

3) IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (IV AKPOŚK)

Głównym celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a tym samym ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Realizacja tego celu prowadzona będzie poprzez realizację celów operacyjnych uwzględniających:

- osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły, Odry i Dunaju,
- rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

4) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (KPGO 2014)

Głównymi celami zawartymi w KPGO 2014 są: uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od rozwoju gospodarczego kraju, zwiększenie udziału odzysku (w tym odzysku energii z odpadów) zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska, zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów, stworzenie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami. Realizacja tych celów prowadzona jest poprzez cele szczegółowe uwzględniające m. in.:

- objęcie systemem zbiórki odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów 100 % mieszkańców,

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia, podobnych do odpadów z gospodarstw domowych,
- gospodarowanie odpadami komunalnymi w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w tym recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu ich zbierania, a także zwiększenie udziału tych odpadów poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania.

5) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Realizacja tego celu prowadzona będzie poprzez realizację celów szczegółowych uwzględniających:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
- skuteczną adaptację do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,
- stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6) Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020

Głównym celem Programu jest określenie działań jakie winny być prowadzone, skutkujących poprawą stanu jakości powietrza w Polsce do stanu niepowodującego negatywnych skutków zdrowotnych oraz zapewnienie odpowiedniej jakości życia. Realizacja tego celu prowadzona będzie poprzez realizację celów szczegółowych uwzględniających:

- opracowanie gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej, warunkujących finansowanie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014 – 2020,
- realizację działań wynikających z dokumentów strategicznych na poziomie wojewódzkim i lokalnym, tj. programów ochrony powietrza, planów gospodarki niskoemisyjnej oraz planów na rzecz zrównoważonej energii,
- opracowanie i uchwalenie założeń do planów lub programów zaopatrzenia miast i gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej: termomodernizacja budynków, rozwój kogeneracji oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- upowszechnianie wykorzystania wysokosprawnych kotłów spełniających najwyższe wymagania z zakresu emisji przy wymianie i modernizacji starych urządzeń,
- zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej poprzez przeprowadzenie termomodernizacji, rozwój kogeneracji oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych wspierających działania mające na celu poprawę jakości powietrza.

7) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Głównym celem Strategii jest stworzenie zintegrowanego systemu transportowego, który realizowany jest przez cele szczegółowe obejmujące:

- stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

8) Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Polityka energetyczna Polski wskazuje m. in. następujące cele główne oraz przyporządkowane im cele szczegółowe:

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej
  - Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
2. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
  - Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
3. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw
  - Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
  - Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
4. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
  - Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
  - Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
  - Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
  - Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
  - Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

4.2. Dokumenty wojewódzkie

Poniżej przedstawiono listę wybranych obowiązujących dokumentów szczebla wojewódzkiego.

- 1) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- 2) Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020,
- 3) Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji,
- 4) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
- 5) Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030,
- 6) Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego (2014),
- 7) Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg

- o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie,
- 8) Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego,
  - 9) Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
  - 10) Program małej retencji dla Województwa Śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko (aktualizacja) (PMR WS).

Główne założenia dokumentów, a także wynikające z nich priorytetowe działania opisane zostały poniżej.

1) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+

Strategia jest aktualizacją dokumentu pn. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” i została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2013 z dnia 01 lipca 2013r. Jako wizja wskazana w Strategii należy przyjąć, że „Województwo śląskie będzie regionem zrównoważonego i trwałego rozwoju stwarzającym mieszkańcom korzystne warunki życia w oparciu o dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy wykorzystującym zróżnicowane potencjały terytorialne i synergię pomiędzy partnerami procesu rozwoju”.

2) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska województwa śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w WPOŚ jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla POŚ. WPOŚ określa nadrzędny cel dla województwa, którym jest „innovacyjna gospodarka i wysoka jakość życia przy zachowaniu dobrego stanu środowiska przyrodniczego”.

Dodatkowo dla każdego z komponentów środowiska określa cele długoterminowe do roku 2024 oraz cele krótkoterminowe do roku 2019.

Powyższy cel nadrzędny i cele szczegółowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w POŚ na lata 2016-2019”.

3) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego jest dokumentem strategicznym, który stanowi podstawę formułowania zasad realizacji polityki przestrzennej województwa i organizacji jego struktury przestrzennej.

4) Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 (Projekt) – RPO WSL 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 został opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego na podstawie zapisów, zawartych w tzw. „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności, przygotowanym przez Komisję Europejską i przyjętym 17 grudnia 2013 roku przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej. RPO WSL 2014-2020 będzie jednym z 16 regionalnych programów dwufunduszowych, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program zawiera opis wkładu programu w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu, na podstawie których określono cele szczegółowe wraz z odpowiadającymi im priorytetami inwestycyjnymi.

5) Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014 obejmuje lata 2012-2022 i jest zgodny z krajowymi dokumentami strategicznymi, tj. BEIŚ oraz Krajowym planem gospodarki odpadami 2014. W Programie przedstawiono analizę stanu gospodarki odpadami (bazując na roku 2010), prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, wskazano cele i kierunki działań strategicznych zmierzających do poprawy sytuacji w gospodarce odpadami oraz do osiągnięcia założonych celów.

6) Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (POP)

Program ochrony powietrza terenu województwa śląskiego (POP), w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu.

7) Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pojazdów rocznie

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego został opracowany na podstawie art. 119 z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy. Program jest dokumentem planistycznym, w którym określono priorytety działań w obrębie poszczególnych odcinków dróg i linii kolejowych oraz wskazano niezbędne zadania jakie należy wykonać, aby ograniczyć poziom hałasu do wartości dopuszczalnych.

8) Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest jednym z elementów polityki zrównoważonego rozwoju zarówno kraju, jak i całego województwa. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przede wszystkim ma zapewnić dostęp do złóż surowców energetycznych przyszłym pokoleniom oraz ochronę środowiska naturalnego. Dodatkowo, korzystanie z tego typu źródeł energii pozwoli stworzyć nowe miejsca pracy oraz promować rozwój regionalny.

9) Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030 została przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr IV/28/2/2012 z dnia 12 listopada 2012 r.

Dokument ten jest pierwszą w Polsce strategią regionalną, która została opracowana zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej. Dodatkowo Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030 stanowi specjalistyczne rozwinięcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu.

10) Program małej retencji dla Województwa Śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko (aktualizacja)

Program został opracowany przez Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (ŚZMiUW) w Katowicach na podstawie porozumienia z dnia 11 kwietnia 2002 r. w sprawie współpracy na rzecz zwiększenia rozwoju małej retencji wodnej oraz upowszechniania i wdrażania proekologicznych metod retencjonowania wody, zawartej pomiędzy: Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrem Środowiska, Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Prezesem Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu została opracowana przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.

Program obejmuje 92 obiekty retencyjne: zbiorniki wodne, stawy rybne i suche zbiorniki. Priorytetowe kierunki działań zaproponowane w Programie to: odbudowa, modernizacja i budowa urządzeń piętrzących w celu wykorzystania wody do nawodnień, spowolnienia odpływu wód powierzchniowych oraz ochrony gleb torfowych, uzupełnienie i modernizacja obiektów melioracyjnych pod kątem zachowania równowagi ekologicznej biotopów, odbudowa, modernizacja i budowa budowli piętrzących i stopni przeciwerozyjnych dla podniesienia poziomu wody gruntowej na obszarach przyległych, odbudowa, modernizacja i budowa nowych sztucznych zbiorników wodnych o poj. do 5 mln m³ na rzekach i potokach, odbudowa, modernizacja i budowa nowych stawów rybnych, piętrzenie istniejących małych jezior i magazynowanie dodatkowych zasobów wodnych z jednoczesnym podniesieniem walorów krajobrazowych.

4.3. Dokumenty powiatowe

Poniżej przedstawiono listę wybranych dokumentów szczebla powiatowego.

- 1) Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011 - 2020
- 2) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2016 – 2019 (aktualizacja).

Główne założenia tych dokumentów, a także wynikające z nich priorytetowe działania opisane zostały poniżej.

1) Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego lata 2011-2020 (SR PZ)

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego jest dokumentem określającym główne cele rozwoju powiatu i jego atuty. Strategia precyzuje także priorytety, cele i kierunki działań dla każdego z aspektów życia społeczno-gospodarczego (społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń i ochrona środowiska).

2) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2016 – 2019 (aktualizacja)

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2016-2019” jest art. 17 ust. 1 z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), który nakłada na Zarządy Powiatów obowiązek sporządzenia powiatowych Programów ochrony środowiska. Po zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa powiatowe Programy uchwalane są przez Rady Powiatów.

W Programie ujęto analizę uwarunkowań wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa oraz z pozostałych dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich i powiatowych, wymienionych w rozdziałach 4.1-4.3.

Program zawiera ocenę stanu środowiska powiatu zawierciańskiego z uwzględnieniem prognozowanych danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska w większości w latach 2012-2014. Problemy środowiskowe ujęto w podziale na 13 najważniejszych komponentów środowiska powiatu tj.: powietrze atmosferyczne, zasoby wodne, gospodarka wodno – ściekowa, gospodarka odpadami, tereny przemysłowe, ochrona przyrody i krajobrazu, lasy, zasoby geologiczne, gleby i osuwiska, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym i edukacja ekologiczna.

Uwzględniając stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące przepisy prawne oraz dokumenty strategiczne określono w Programie cele długookresowe do roku 2024 i kierunki działań na lata 2016-2019 dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych.

5. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

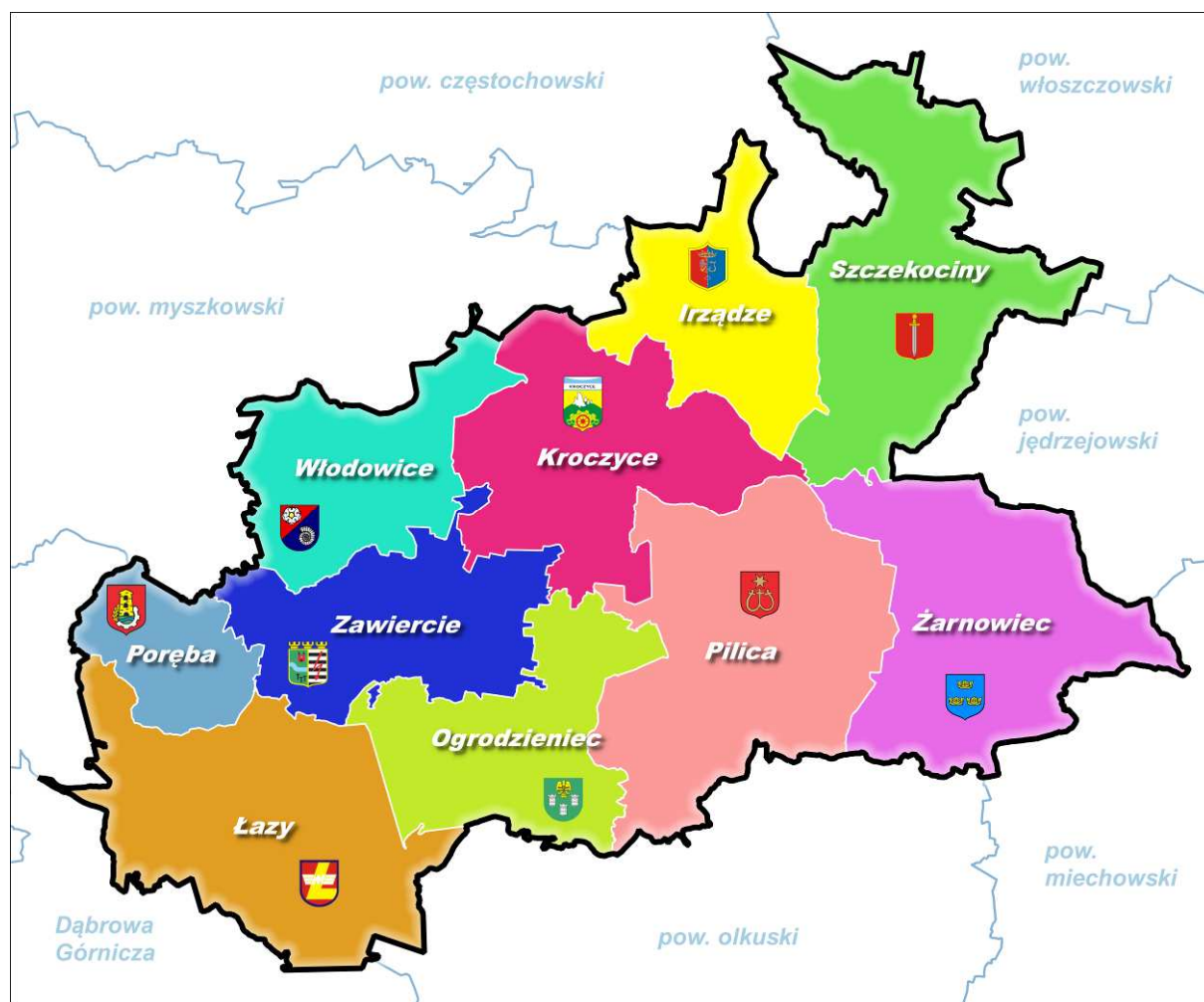
5.1. Charakterystyka powiatu zawierciańskiego

Powiat zawierciański jest powiatem ziemskim położonym w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibę stanowi miasto Zawiercie. Od północy graniczy z powiatem częstochowskim i myszkowskim, od północno-wschodu z włoszczowskim, od wschodu z jędrzejowskim, od południowo-wschodu z miechowskim i olkuskim, od południa z miastem na prawach powiatu Dąbrowa Górnicza, a od zachodu z powiatem będzińskim (rysunek 1).

W skład powiatu wchodzi 10 gmin, z których 6 jest jednocześnie ośrodkami miejskimi (rysunek 1):

- gminy miejskie: Zawiercie, Poręba,
- gminy miejsko-wiejskie: Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny,
- gminy wiejskie: Irządze, Kroczyce, Włodowice i Żarnowiec.

W całym powiecie znajduje się 6 miast, 136 miejscowości wiejskich oraz 125 sołectw.

Rysunek 1. Granice powiatu zawierciańskiego wraz z położeniem poszczególnych gmin

(Źródło: opracowanie własne)

Stolicą powiatu jest miasto Zawiercie będące największym ośrodkiem administracyjnym i przemysłowym w rejonie.

Spośród 10 gmin powiatu zawierciańskiego, gminą o największej liczbie ludności jest Zawiercie, a gminą o najmniejszej liczbie ludności są Irządze. Pod kątem obszarowym gminą o największej powierzchni jest Pilica, a gminą o najmniejszej powierzchni jest Poręba.

5.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska

W Prognozie zwrócono szczególną uwagę na te elementy uwarunkowań przyrodniczych, które rzutować powinny na konstrukcję zasad, kierunków i planowanych rozwiązań w sferze ochrony środowiska na terenie powiatu zawierciańskiego.

5.2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Aktualny stan jakości powietrza na terenie powiatu zawierciańskiego określa się w oparciu o dane zawarte w sporządzanej corocznie przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska ocenie jakości powietrza w województwie śląskim

Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i objęły ocenę stężeń następujących zanieczyszczeń:

- ✓ pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm, nikiel,
- ✓ pod kątem spełnienia kryteriów ustalonych w celu ochrony roślin: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon.

Wszystkie substancje, dla których prowadzone są pomiary stężeń oraz podlegające ocenie zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowy powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Z uwagi na kryterium określone w celu ochrony zdrowia kwalifikacja do klasy C dotyczy następujących rodzajów zanieczyszczeń:

- pyłu zawieszonego PM10 (z uwagi na przekroczone dopuszczalne poziomy stężeń rocznych oraz 24-godzinnych),
- pyłu zawieszonego PM2,5 (z uwagi na przekroczone dopuszczalne poziomy stężeń rocznych oraz dodatkowo przekroczenie poziomu docelowego stężenia rocznego),
- benzo(a)pirenu (z uwagi na przekroczone dopuszczalne poziomy stężeń rocznych),
- ozonu (z uwagi na przekroczenie docelowego poziomu 8-godzinnego); dodatkowo w przypadku tego zanieczyszczenia przekroczony jest także poziom stężeń 8-godzinnych określonych dla celu długoterminowego (klasa D2).

W przypadku pozostałych rodzajów zanieczyszczeń podlegających ocenie z uwagi na kryterium określone w celu ochrony zdrowia, tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, kadmu, niklu oraz arsenu, poziomy stężeń spełniają kryteria jakościowe określone dla klasy A jakości powietrza.

Analiza jakości powietrza na terenie strefy śląskiej z uwagi na kryterium określone w celu ochrony roślin wykazała, iż w przypadku wszystkich analizowanych zanieczyszczeń, tj. tlenków azotu, dwutlenku siarki oraz ozonu spełnione są kryteria jakościowe klasy A określone z uwagi na poziomy dopuszczalny stężeń (tlenki azotu oraz dwutlenek siarki) lub

poziom docelowy AOT40 w przypadku ozonu. Jedynie w przypadku ozonu stwierdzono przekroczenie celu długoterminowego (AOT40), co skutkuje klasyfikacją do klasy D2.

Zaliczenie danej strefy do klasy C skutkuje koniecznością opracowania programu ochrony powietrza z uwagi na te rodzaje zanieczyszczeń, dla których jakość powietrza odpowiada kryteriom klasy C (tj. nie spełnia kryteriów jakościowych określonych dla klasy A). W związku z utrzymującym się niezadawalającym stanem jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, dla stref zlokalizowanych na tym terenie były już opracowywane dokumenty - Programy ochrony powietrza - w oparciu o wyniki rocznych ocen jakości powietrza w poprzednich latach. Wszystkie zanieczyszczenia, których przekroczenie dopuszczalnych poziomów stężeń (klasa C) została stwierdzona na podstawie najnowszej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2014 rok, zostały uwzględnione w obowiązującym Programie Ochrony Powietrza (POP) dla stref województwa śląskiego, a tym samym brak jest potrzeby jego aktualizacji.

Wpływ na stan jakości powietrza na terenie powiatu zawierciańskiego posiadają:

- źródła emisji powierzchniowej (tzw. niska emisja zanieczyszczeń), związane ze spalaniem paliw w kotłowniach zlokalizowanych głównie w zabudowaniach mieszkalnych oraz obiektach usługowych,
- źródła emisji liniowej, związane z ruchem pojazdów na terenie dróg powiatu,
- źródła emisji punktowej, związane głównie z emisją z zakładów przemysłowych

Dodatkowo wpływ na stan jakości powietrza posiada emisja napływowa, której źródła są zlokalizowane poza terenem powiatu zawierciańskiego.

Największy udział w kształtowaniu stanu jakości powietrza, tj. ponadnormatywnego jego zanieczyszczenia, posiadają powierzchniowe źródła emisji. Spalanie paliw stałych, w tym węgla kamiennego oraz miału, a także odpadów w kotłach o niskiej sprawności spalania, wpływa na znaczne pogarszanie się obserwowanej jakości powietrza szczególnie w sezonie grzewczym.

Wielkość emisji ze źródeł punktowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego zmniejsza się, co jest wynikiem zarówno likwidacji zakładów lub ograniczania wielkości produkcji przez poszczególne podmioty, jak również wynika z podejmowanych przez zakłady produkcyjne działań mających na celu ograniczenie oddziaływania na stan jakości powietrza.

Emisja komunikacyjna, wynikająca z ruchu pojazdów po terenie dróg przebiegających przez teren powiatu, w znacznym stopniu kształtuje stan jakości powietrza na analizowanym obszarze. Zasięg oddziaływania uciążliwości, tj. najwyższe stężenia zanieczyszczeń, skupione są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu pojazdów. Do głównych ciągów komunikacyjnych na terenie powiatu zalicza się przede wszystkim droga krajowa nr 78 (DK 78) relacji Chałupki (woj. śląskie) – Chmielnik (woj. świętokrzyskie), a także drogi wojewódzkie: DW 796, DW 790, DW 791, DW 792, DW 794, DW 795.

Jakość powietrza na terenie powiatu zawierciańskiego kształtowana jest również w wyniku napływu zanieczyszczeń z terenów sąsiadujących. Zasadnicze znaczenie odgrywa lokalizacja terenu powiatu w kierunku północno-wschodnim od uprzemysłowionego rejonu Górnego Śląska i Zagłębia.

5.2.2. Hałas

Źródła emisji hałasu

Największy wpływ na stan klimatu akustycznego powiatu zawierciańskiego posiada hałas komunikacyjny, w tym drogowy i kolejowy, a także hałas przemysłowy.

Najbardziej narażonym na uciążliwości związane z hałasem jest miasto Zawiercie, z uwagi na liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia, wielkość zabudowy urbanistycznej, układ komunikacyjny oraz koncentrację zakładów przemysłowych i usługowych. Uciążliwość akustyczna związana z transportem komunikacyjnym dotyczy również innych miejscowości zlokalizowanych przy głównych szlakach komunikacyjnych. Hałas generowany przez transport kolejowy jest uciążliwy wzdłuż przebiegu Centralnej Magistrali Kolejowej (CMK).

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy należy do najpowszechniejszych i najtrudniejszych do zminimalizowania źródeł hałasu. Jego uciążliwość jest odczuwalna wzdłuż szlaków komunikacyjnych i ma charakter liniowy. Wpływ na poziom tego hałasu ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg. Na terenie powiatu zawierciańskiego stale odnotowuje się szybki wzrost ilości samochodów zarówno osobowych jak i ciężarowych. Zwiększa się również ilość obszarów narażonych na negatywne działanie hałasu.

Według map akustycznych, wykonanych na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Stalexport Autostrada Małopolska S.A. i PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., stwierdzić można znaczne przekroczenie dopuszczalnych poziomów emisji hałasu w powiecie zawierciańskim.

Przez powiat zawierciański przebiegają zarówno drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe jak i gminne. Przez Porębę, Zawiercie, Kroczyce i Szczekociny przebiega droga krajowa Nr 78. W Szczekocinach droga ta łączy się z drogą krajową Nr 46. Ponadto sieć dróg uzupełniają drogi wojewódzkie tj.: droga wojewódzka Nr 790 biegnąca od Dąbrowy Górniczej poprzez Niegowonice w gminie Łazy, a następnie Ogrodzieniec i Podzamcze do Pilicy, droga wojewódzka Nr 791 łącząca poprzez Ogrodzieniec Zawiercie z Olkuszem, droga wojewódzka Nr 792 z Kroczyca do Żarek, droga Nr 794 biegnąca z Wolbromia do Koniecpola przez Pilicę i Pradło, droga Nr 795 ze Szczekocin do Secemina w województwie świętokrzyskim oraz droga Nr 796 łącząca Dąbrowę Górniczą z Zawierciem. Szacuje się, że łączna długość dróg wojewódzkich wynosi około 100 km, podczas gdy powiatowych około 600 km.

Hałas kolejowy odgrywa zdecydowanie mniej znaczącą rolę od hałasu drogowego pomimo faktu, iż województwo śląskie posiada jeden z największych węzłów komunikacji kolejowej w Polsce, liczący ok. 2 141 km, co stanowi 10,6 % ogółu trakcji.

Przez powiat zawierciański przebiega jeden z głównych szlaków kolejowych, trasa kolei Warszawsko - Wiedeńskiej, łącząca między innymi Warszawę, Grodzisk Mazowiecki, Skierniewice, Częstochowę, Zawiercie i Granicę (Maczki).

Na terenie Powiatu Zawierciańskiego nie występują lotniska, nie ma źródeł **hałasu lotniczego**, które stanowiłyby zagrożenie dla mieszkańców.

Hałas przemysłowy

Źródłem hałasu przemysłowego są zakłady produkcyjne i usługowe i obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne, zainstalowane w obiektach handlowych. Hałas ten ma charakter lokalny i jest odczuwalny głównie na terenach sąsiadujących bezpośrednio z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych.

Monitoring hałasu

Hałas drogowy

Pomiary poziomu dźwięku prowadzone były w roku 2011 na terenie gmin Kroczyce (tereny w sąsiedztwie DK 78 oraz DW 792) i Ogrodzieniec (tereny wzdłuż DW 790 i DW 791) oraz w 2012 roku w gminie Pilica (tereny w sąsiedztwie DW 790 i DW 794).

Analiza wyników pomiarów z roku 2011 wykazała, że szerokość pasa zagospodarowanego terenu narażonego na poziom hałasu przekraczającym 55 dB jest różna w zależności od badanej drogi zmienia się w granicach od 10 do 250 m.

W przypadku badań przeprowadzonych w roku 2012 w można zaobserwować różnicę w szerokości pasa terenu narażonego na hałas przekraczający wartość dopuszczalną 55 dB w stosunku do pasa terenu przekraczającego obecnie obowiązującą wartość dopuszczalną 64 dB. W odniesieniu do obniżonej wartości dopuszczalnej szerokość pasa terenu, na którym występuje przekroczenie wartości dopuszczalnej, w zasadzie nie przekracza 50 m.

Pomiary emisji hałasu drogowego na terenie Zawiercia przeprowadzone zostały w 2006 roku. Punkty pomiarowe zlokalizowane były na terenach w sąsiedztwie DK 78 oraz DW 791. Wykonane w roku 2006 pomiary hałasu drogowego w rejonie ulicy Wojska Polskiego, leżącej w ciągu drogi krajowej nr 78 wykazały w okresie lata w I linii zabudowy na wysokości I kondygnacji znaczące przekroczenia równoważnego dopuszczalnego poziomu dźwięku zarówno w porze dnia (od 3,0 do 8,1 dB), jak i w porze nocy (od 1,4 do 10,1 dB). Powtórne pomiary przeprowadzone w okresie jesiennym wykazały jeszcze wyższe przekroczenia wartości dopuszczalnych, a mianowicie od 7,3 do 12,7 dB w porze dnia i od 6,7 do 12,7 dB w porze nocnej.

Obserwowany poziom hałasu w poszczególnych latach pomiarowych zależy od wielu czynników, głównie od natężenia ruchu drogowego i rodzaju i stanu technicznego pojazdów. Można przypuszczać, że obecnie natężenie ruchu drogowego jest wyższe, aniżeli w roku 2006, co może skutkować pogorszeniem aktualnego klimatu akustycznego w ciągu DK 78 na terenie Zawiercia w stosunku do jego stanu w roku 2006.

Hałas kolejowy

W 2007 r., na zlecenie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., zostały wykonane mapy akustyczne dla linii kolejowej 001 - Odcinek Zawiercie - Łazy. Badania wskazały jednoznacznie na niekorzystny stan środowiska akustycznego wzdłuż linii. Oddziaływanie hałasu oszacowano na ok. 150 m od linii, a maksymalny zakres przekroczeń nie jest większy niż 15 dB.

Ponadto w 2010 roku prowadzone były pomiary hałasu kolejowego na terenie gminy Kroczyce – Dzibice w rejonie linii kolejowej nr 4 (CMK). Wyniki przeprowadzonych pomiarów monitoringowych zostały przedstawione w opracowaniu „Pomiary i ocena klimatu akustycznego w wybranym rejonie linii kolejowej nr 4 (Centralna Magistrała Kolejowa) na terenie gminy Kroczyce – Dzibice w 2010 roku, z uwzględnieniem czynników natężenia i struktury pojazdów oraz warunków pogodowych mających wpływ na propagację hałasu w głąb sąsiadujących terenów”, WIOŚ Katowice 2011 r. Przeprowadzone pomiary wykazały występowanie ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego w analizowanym rejonie. Przekroczenie poziomu dopuszczalnego na pierwszej linii zabudowy mieszkaniowej dla wskaźnika L_{DWN} sięga do 9,1 dB a dla wskaźnika L_N przekroczenie wynosi 3,1 dB. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych na pierwszej linii zabudowy mieszkaniowej dla wskaźnika $L_{Aeq D}$ sięgają do 11,1 dB a dla wskaźnika $L_{Aeq N}$ przekroczenie wynosi 6,3 dB.

5.2.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest elementem środowiska naturalnego, pochodzącym od naturalnych źródeł np. Słońca, Ziemi, zjawisk atmosferycznych. Sztuczne pola elektromagnetyczne związane są z techniczną działalnością człowieka. Do źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 123, ust. 1 POŚ). Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W latach 2009 - 2014 WIOŚ skontrolował poziom promieniowania elektromagnetycznego w kilku punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego.

W żadnym ze skontrolowanych punktów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

5.2.4. Gospodarka wodami

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na terenie powiatu zawierciańskiego reprezentowane są głównie przez ciekę, które swój początek biorą na terenie powiatu tj.: Warta, Przemsza, Pilica oraz ich dopływy: Mitręga, Krztynia, Białka, Potok Ogrodzeniecki, Potok Parkoszowicki, Kośmidrówka, Uniejówka. Ponadto na terenie powiatu swój początek ma Centuria będąca dopływem Białej Przemszy. Zlewnie niższych rzędów kształtują niewielkie strugi tworzące w większości system dorzecza Krztyni (Żebrówka, Więcka, Białka, Wodząca i inne). Natomiast wody powierzchniowe stojące występują sporadycznie przede wszystkim w postaci zbiorników zalewowych lub sztucznie regulowanych przez niewielkie budowle hydrotechniczne i nasypy, a także niewielkich stawów i oczek wodnych.

Ocena stanu ekologicznego i stanu chemicznego i stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) w 2014 r. na terenie powiatu zawierciańskiego objęła 2 rzeki:

- Krztynię w ujściu do Pilicy, kod ppk: PL01S1301_1735, należąca do zlewni Wisły,
- Pilicę poniżej Szczekocin, kod ppk PL01S1301_1734, należąca do zlewni Wisły.

Wyniki oceny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Ocena stanu / potencjału ekologicznego zidentyfikowanych (JCWP) na terenie powiatu zawierciańskiego (badania w ramach PMS w roku 2014).

Lp.	Nazwa ocenianej JCWP	Kod ocenianej JCWP	Kod punktu ppk	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo- - kontrolnego (ppk)	Silnie zmieniona JCWP (T/N)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1. – 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Stan / potencjał ekologiczny JCWP	Stan chemiczny JCWP	Ocena spełniania wymagań dla obszarów chronionych (TAK/NIE)	Ocena stanu JCWP
1.	Krztynia od Białki do ujścia	PLRW200024254149	PL01S1301_1735	Krztynia - ujście do Pilicy m. Tegobórz	N	II	I	II	II	DOBRY	PSD_sr	T	ZŁY
2.	Dopływu z Węgrzynowa do Dopływu	PLRW20009254157	PL01S1301_1734	Pilica - pow. dop. spod Nakła m. Łąkietka	N	III	II	II	II	UMIAR KOWA NY	PSD_sr	N	ZŁY

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Objaśnienia do tabeli:

OBJAŚNIENIA:			
Klasa elementów biologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
III	stan / potencjał umiarkow any	III	III
IV	stan / potencjał słaby	IV	IV
V	stan / potencjał zły	V	V
UWAGA! Ze względu na czytelność informacji kreskowania nie należy stosować w komórkach dla pojedynczych wskaźników i elementów jakości			
Klasa elementów hydromorfologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych (3.1-3.6)			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
PSD	poniżej stanu / potencjału dobrego	PPD	PPD
UWAGA! Ze względu na czytelność informacji kreskowania nie należy stosować w komórkach dla pojedynczych wskaźników i elementów jakości			
stan / potencjał ekologiczny			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	stan bdb / potencjał maks.	MAKSYMALNY	MAKSYMALNY
DOBRY	stan db / potencjał db	DOBRY	DOBRY
UMIARKOWANY	stan / potencjał umiarkow any	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SŁABY	stan / potencjał słaby	SŁABY	SŁABY
ZŁY	stan / potencjał zły	ZŁY	ZŁY
stan chemiczny			
DOBRY	stan dobry		
PSD_sr	poniżej stanu dobrego	przekroczone stężenia średnioroczne	
PSD_max		przekroczone stężenia maksymalne	
PSD		przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne	
stan			
DOBRY	stan dobry		
ZŁY	stan zły		

ocena spełnienia wymogów dla obszaru chronionego będącego jcw, przeznaczoną do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych		
T	brak	zjawisko przyspieszonej eutrofizacji wywołanej antropogenicznie, wskazujące na możliwość zakwitów glonów
N	występuje	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Programu Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez WIOŚ w Katowicach

Jak wynika z powyższej tabeli, jakość wód powierzchniowych w punktach pomiarowych: Krztynia - ujście do Pilicy m. Tęgobórz oraz Pilica - powyżej dopływu spod Nakła m. Łąkieta jest zła. Wody powierzchniowe w obu punktach charakteryzują się stanem poniżej dobrego w zakresie wskaźników chemicznych. Potencjał ekologiczny wód powierzchniowych w punkcie Krztynia - ujście do Pilicy m. Tęgobórz określono jako dobry, natomiast w punkcie Pilica - powyżej dopływu spod Nakła m. Łąkieta stan ekologiczny wód określono jako umiarkowany.

Oprócz rzek, wody powierzchniowe reprezentują również zbiorniki wód stojących. Ich udział w ogólnej powierzchni powiatu jest niewielki. Występujące stawy, oczka wodne, rozlewiska oraz zalewy utworzone niewielkim spiętrzeniem wód płynących spełniają przede wszystkim funkcję sportowo-rekreacyjną a także hodowlaną. Budowle hydrotechniczne zlokalizowane na tych zbiornikach to głównie zapory ziemne lub betonowe służące okresowej regulacji stosunków wodnych na skalę miejscową.

Wody podziemne

Powiat zawierciański zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną Głównych Zbiorników Wód Podziemnych zaproponowaną przez Kleczkowskiego (1990r.) znajduje się w obrębie dwóch jednostek prowincji hydrogeologicznej: górsko wyżynnej Monokliny Krakowsko-Śląskiej (MK-S) i Niecki Miechowskiej (NM). Na terenie powiatu występuje pięć Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP Nr 326 Częstochowa,
- GZWP Nr 327 Lubliniec – Myszków,
- GZWP Nr 454 Olkusz – Zawiercie,
- GZWP Nr 408 Niecka Miechowska,
- GZWP Nr 409 Niecka Miechowska.

Na terenie powiatu zawierciańskiego jakość wód podziemnych w 2012-2015r. badana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska w 4 punktach w tym:

- w 4 punktach regionalnego monitoringu województwa śląskiego,
- z tego w 1 punkcie w ramach sieci krajowej - monitoring operacyjny.

Charakterystykę punktów pomiarowych na terenie powiatu zestawiono w poniższej tabeli. W poniższej tabeli zestawiono również wyniki badań jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego za lata 2012-2014.

Tabela 2. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie powiatu zawierciańskiego (badania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2012- 2014).

Lp.	Numer punktu	Nazwa punktu	JCWPd	GZWP	Stratygrafia ujętej warstwy	Klasa jakości 2012	Klasa jakości 2013	Klasa jakości 2014	Wskaźniki odpowiadające poszczególnym klasom jakości ¹⁾ 2014			Powiat	Gmina	Współrzędne geograficzne PUWG 1992		RZGW
									III klasa	IV klasa	V klasa			X_92	Y_92	
1	0004/R	Czekanka	117	454	T2	II	II	II				zawierciański	Poręba	519402,00	292364,00	Gliwice
2	0005/R	Ciągowice	135	454	T2	II	II	II	O2			zawierciański	Łazy	526657,00	287362,00	Gliwice
3	0009/R	Hutki Kanki	135	454	T2	II	II	II				zawierciański	Łazy	535377,00	282112,00	Gliwice
4	0060/R	Niegowonice	135	454	T2	II	II	II	O2			zawierciański	Łazy	529763,00	278971,00	Gliwice

Objaśnienia:

0001/R punkt w sieci regionalnej
 JCWPd Jednolita Część Wód Podziemnych
 GZWP Główny Zbiornik Wód Podziemnych
 ↑ punkt ujmuje wody poziomu leżącego powyżej GZWP
 RZGW Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

Poziomy wodonosne:

T trias
 J jura
 K kreda
 Q czwartorzęd

1) ocena wg. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Programu Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez WIOŚ w Katowicach

Jak wynika z powyższej tabeli, jakość wód podziemnych na terenie powiatu zawierciańskiego jest dobra, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896).

Ochrona przed powodzią

Do aktualnych regulacji prawnych dotyczących ochrony przed powodzią w Polsce zgodnych z Dyrektywą Powodziową należy ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. w Dz. U. z 2015 r., poz. 469 z późn. zm.).

Powodzie mogą być wynikiem normalnych zjawisk przyrodniczych, którym człowiek nie może zapobiec albo wynikiem działalności człowieka wynikającym z zakłócenia naturalnych procesów przyrodniczych oraz awarii technicznych urządzeń.

Przed skutkami powodzi można zabezpieczyć się poprzez:

- unikanie zabudowy na terenach zalewowych,
- właściwe utrzymanie koryta rzeki poprzez jego pogłębianie, usuwanie krzewów, drzew i innych przeszkód utrudniających spływ wody,
- zwiększenie retencji zlewni przez zalesianie,
- budowa zbiorników retencyjnych i polderów,
- rozbudowę sieci wodowskazów, aby informacja o nadchodzącej fali powodziowej była pełna.

Za wypracowanie racjonalnego systemu gospodarowania wodą na terenie powiatu zawierciańskiego odpowiadają:

- RZGW w Warszawie - obszar zlewni Pilicy (wschodnia część powiatu),
- RZGW w Poznaniu - obszar zlewni Warty (północno - zachodnia część powiatu),
- RZGW w Gliwicach - obszar zlewni Przemszy (południowa i południowo-zachodnia część powiatu),
- RZGW Kraków – obszar zlewni Wisły (niewielkie fragmenty wschodniej części gmin Szczekociny i Żarnowiec).

Zagrożenia powodziowe

Na terenie powiatu zawierciańskiego następujące rejony są zagrożone podtopieniem w wyniku wystąpienia rzek i potoków z koryt oraz nagromadzenia wód opadowych lub cofki wody w kanalizacji deszczowej (na podstawie dostępnych *Map zagrożenia powodziowego*, <http://mapy.isok.gov.pl/imap>):

1. Wzdłuż rzeki Warty:

- Gmina Poręba, miejscowości Marciszów i Kosowska Niwa (782,0 – 786,0 km biegu rzeki). Powodzią zagrożony jest przede wszystkim zachodni nieuregulowany brzeg rzeki.
- Gmina Zawiercie, miasto Zawiercie, ul. Kromołowska a ul Siewierską (droga krajowa nr 78) (792,0 – 792,5 km biegu rzeki) oraz ul. Siewierska w dzielnicy Kromołów (793,5 – 794,5 km biegu rzeki).

Wystąpienie stanów powodziowych na terenie powiatu zawierciańskiego ograniczają naturalne warunki środowiskowe tj. wyżynne położenie powiatu.

Na terenie powiatu zawierciańskiego ogółem znajduje się 7 zbiorników retencyjnych oraz polderów (Źródło: Aktualizacja Programu małej retencji województwa śląskiego 2012).

5.2.5. Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

W powiecie zawierciańskim zaopatrzenie w wodę oraz gospodarka ściekowa prowadzona jest przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (RPWiK) w Zawierciu oraz Zakłady Komunalne. Woda dla zaopatrzenia gospodarstw domowych pobierana jest z ujęć wód podziemnych, zlokalizowanych w poszczególnych gminach powiatu:

- Irządze - 3 ujęcia wody,
- Kroczyce - 3 ujęcia wody,
- Łazy - 8 ujęć wód,
- Ogrodzieniec - 8 ujęć wód,
- Pilica - 7 ujęć wód,
- Poręba - 2 ujęcia wód,
- Szczekociny – 4 ujęcia wód,
- Włodowice - 5 ujęć wód,
- Zawiercie - 6 ujęć wody,
- Żarnowiec - 4 ujęcia wód.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia prowadzony jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu. Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 963,2 km.

Gospodarka ściekowa

Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2014 r.) z terenu powiatu zawierciańskiego do wód lub do ziemi zostało odprowadzonych 3 046 tys. m³ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego ponad 99,4 % ścieków zostało oczyszczonych. Część ścieków przemysłowych i komunalnych powstających na terenie powiatu odprowadzana była za pośrednictwem kanalizacji do gminnych oraz przyzakładowych oczyszczalni ścieków.

Stopień skanalizowania powiatu zawierciańskiego jest niski i obejmował w roku 2014 niespełna 52 % ludności powiatu.

Ścieki komunalne oraz przemysłowe na terenie powiatu oczyszczane są w 10 oczyszczalniach (7 - komunalnych, 3 - przemysłowych).

Na terenach nieskanalizowanych ścieki komunalne oczyszczane są w przydomowych oczyszczalniach ścieków i wprowadzane do wód lub do ziemi lub gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, których opróżnianiem zajmują się specjalistyczne firmy. Zawartość zbiorników bezodpływowych przewożona jest do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków wozami asenizacyjnymi.

5.2.5. Zasoby geologiczne

Położenie powiatu zawierciańskiego w obrębie trzech jednostek składowych platformy waryscyjskiej warunkuje zróżnicowanie zasobów kopalin oraz wielkości złóż i form ich występowania. Występują tu głównie surowce skalne. Sprzyja temu zróżnicowana budowa geologiczna struktur triasowych, jurajskich i czwartorzędowych budujących podłoże tego obszaru.

Na podstawie Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2014r. na terenie powiatu zawierciańskiego zostały łącznie udokumentowane 42 złoża kopalin. Kopaliny te odgrywają obecnie niewielką rolę w aspekcie gospodarczym. Na terenie powiatu występują przede wszystkim złoża surowców metalicznych takich jak rudy cynku i ołowiu oraz złoża surowców skalnych takie jak: surowce ilaste, piaski, dolomity, wapienie i margle. Złoża te skupiają się w części południowo-zachodniej powiatu tj.: w gminach Łazy,

Zawiercie i Ogrodzieniec. Na terenie powiatu eksploatowane jest jedynie złożo Blanowice A, oraz złożo Chruszczobród 2.

5.2.7. Gleby i osuwiska

Ochrona gleb opiera się o cykliczną kontrolę stanu jakości gleb i ich przydatności rolniczej. Nacisk należy położyć na monitoring oraz ochronę gleb przed degradacją powodowaną intensywną działalnością rolniczą. Istotne jest też prowadzenie rejestracji zmian fizycznych, chemicznych i biologicznych gleb, wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji gleb oraz oddziaływania różnych negatywnych czynników (np. erozja, przemysł, emisje, odpady, ścieki).

Powiat zawierciański to powiat ziemski, na którego terenie leży 136 miejscowości wiejskich oraz 6 miast.

W powiecie znajduje się 11 474 gospodarstw rolnych, według grup do 1 ha łącznie, w tym 7 339 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą użytkują 40 339 ha użytków rolnych. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym prowadzącym działalność rolniczą wynosi 5,55 ha (źródło: GUS Powszechny Spis Rolny).

Ogólna powierzchnia gruntów w powiecie zawierciańskim wynosi 100 477 ha. Powierzchnia użytków rolnych to 58 952 ha, w tym: 47 141 ha zajmują grunty orne, 8 668 ha zajmują łąki i pastwiska, 1 872 ha grunty rolne zabudowane, 877 ha sady, 160 ha stawy, 234 ha rowy (źródło: dane z zestawienia zbiorczego dla powiatu zawierciańskiego stan na 01.01.2015 r.).

Aż w sześciu gminach udział użytków rolnych do ogólnej powierzchni przekracza 50 %. Są to: Irządze, Kroczyce, Pilica, Szczekociny, Zawiercie i Żarnowiec. W gminach Irządze, Szczekociny, Żarnowiec i Pilica dominują gleby o wysokiej przydatności rolniczej, zaliczane do klas bonitacyjnych II-IV. Gleby I klasy bonitacyjnej występują jedynie w gminie Irządze (źródło: Gleboznawcza klasyfikacja gruntów w powiecie zawierciańskim wg stanu na 01.01.2015 r.).

Zanieczyszczenie gleb

Zjawisko zanieczyszczenia gleb na terenie powiatu zawierciańskiego może odnosić się głównie do obecności metali ciężkich takich jak: kadm, ołów, nikiel, miedź, cynk i ropopochodnych. Zanieczyszczenia te występują przede wszystkim:

- na terenach i w otoczeniu dużych zakładów przemysłowych,
- wokół składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,
- w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów.

Na terenach rolniczych mogą występować zanieczyszczenia chemicznymi środkami do produkcji rolnej w wyniku ich niewłaściwego stosowania.

W latach 2006-2011 na zlecenie Starostwa Powiatowego w Zawierciu, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach przeprowadziła badania gleb w 10 gminach tj.: Irządze, Kroczyce, Łazy, Poręba, Zawiercie, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny, Włodowice i Żarnowiec.

Z przeprowadzonych badań wynika, że przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich w glebie powiecie zawierciańskim w latach 2006-2011 wystąpiło w przypadku ołowiu (tylko w gminie Zawiercie - najmniejsza zawartość wynosiła 0,02 mg/kg s.m. a największa – 160,09 mg/kg s.m.) oraz kadmu (w 2 punktach w gminie Zawiercie i w 1 punkcie w gminie Łazy - najmniejsza zawartość wynosi <0,150 mg/kg s.m. a największa – 50,99 mg/kg s.m.). Nie stwierdzono natomiast w powiecie zawierciańskim przekroczenia wartości dopuszczalnych niklu, chromu i rtęci w glebie.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach przeprowadziła również badania gleb w zakresie: oznaczenia pH, zawartości makroskładników (P, K, Mg), zawartości mikroelementów (Zn, Cu, Fe, Mn, B) oraz zawartości azotu mineralnego.

Analiza odczynu i zasobności gleb wykazała ich duże zróżnicowanie, które w zależności od gminy jest:

- z przewagą kwaśnych, lekko kwaśnych i obojętnych - gmina Poręba i Włodowice,
- z przewagą obojętnych i zasadowych - gmina Łazy i Pilica,
- z przewagą bardzo kwaśnych, kwaśnych i lekko kwaśnych - gmina Irządze.

Przedstawione wyniki wskazują na potrzebę wapnowania i stosowania odpowiedniego nawożenia.

Z badań wynikają następujące wnioski:

- jakość gleb powiatu zawierciańskiego nie stanowi bariery do rolniczego użytkowania.
- jedynie część gleb, w tym głównie na terenie gmin Zawiercie i Łazy charakteryzuje się podwyższoną zawartością metali ciężkich, ołowiu i kadmu, co jest skutkiem antropopresji przemysłowej.
- warunkiem uzyskania płodów rolnych przeznaczonych do spożycia i na pasze wolnych od metali ciężkich jest stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych a w szczególności utrzymanie właściwego pH poprzez wapnowanie i właściwej zawartości makroelementów, zwłaszcza azotu mineralnego, którego zbyt wysoki poziom sprzyja pobieraniu metali ciężkich.
- w warunkach podwyższonych zawartości metali ciężkich potrzebne jest zastosowanie właściwych metod agrotechnicznych.

Zagrożenie osuwiskami

W powiecie zawierciańskim występują obszary, na których liczyć się należy z ruchami masowymi ziemi. Ruchy masowe obejmują różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntów, objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Ze względu na charakter i tempo procesu wyróżnia się zjawiska: osuwania, spęływania, odpadania, osiadania i ześlizgiwania się skał.

W powiecie zawierciańskim do powstawania osuwisk przyczyniają się głównie: intensywne i/lub długotrwałe opady atmosferyczne, górnicze deformacje terenu, antropogeniczne strome nachylenie stoków oraz ich nadmierne obciążenie wskutek wykonywania nasypów.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Starostwo Powiatowe w Zawierciu (Karty rejestrowe terenów zagrożonych ruchami masowymi wg stanu na lipiec 2014 roku oraz Karty dokumentacyjne osuwisk opracowane przez Państwowy Instytut Geologiczny), na terenie powiatu zawierciańskiego zlokalizowane są dwa osuwiska na terenie gminy Łazy (sołectwo Grabowa oraz sołectwo Wysoka). Ponadto na terenie ww. sołectw zidentyfikowano również obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych ziemi.

5.2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Analiza stanu aktualnego gospodarki odpadami na terenie powiatu zawierciańskiego obejmuje zagadnienia związane z powstawaniem i zagospodarowaniem:

- odpadów komunalnych,
- odpadów przemysłowych.

Odpady komunalne

Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego 2014” powiat zawierciański należy do regionu I Systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

Źródłami powstawania odpadów komunalnych są przede wszystkim:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury (z sektora handlu i usług).

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące ilości niesegregowanych odpadów komunalnych zebranych w latach 2012 – 2014 na terenie poszczególnych gmin położonych w powiecie zawierciańskim.

Tabela 3. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych w gminach powiatu zawierciańskiego w latach 2012-2014

Lp.	Gmina	Ilość zebranych niesegregowanych odpadów komunalnych [Mg/rok]		
		2012	2013	2014
1.	Poręba	2 415,36	2 318,86	2 415,69
2.	Zawiercie	14 125,13	15 363,16	14 847,60
3.	Irządze	144,09	305,35	299,60
4.	Kroczyce	703,48	1 159,27	1 266,65
5.	Łazy	2 655,40	2 850,03	2 461,90
6.	Ogrodzieniec	2 165,99	2 294,96	1 690,49
7.	Pilica	1 605,98	1 918,56	1 492,38
8.	Szczekociny	680,91	1 450,92	1 914,19
9.	Włodowice	755,52	990,80	858,46
10.	Żarnowiec	431,76	664,75	690,5

Źródło: GUS

Odpady komunalne, w tym odpady niesegregowane muszą zostać zagospodarowane w instalacjach przetwarzania odpadów na terenie regionu, w którym odpady te powstają.

Na terenie powiatu zawierciańskiego, w Zawierciu, zlokalizowany jest Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych (ZUOK).

Do ZUOK w Zawierciu kierowane są odpady komunalne z terenu Zawiercia oraz Kroczyca. W przypadku obu gmin ilość niesegregowanych odpadów komunalnych w latach 2013 - 2014 wzrosła w porównaniu do ilości kierowanej do ZUOK w roku 2012. Ponadto zwiększeniu ulega ilość odpadów komunalnych pochodzących z systemu selektywnej zbiórki.

W latach 2013-2014 znacznie wzrosła ilość niesegregowanych odpadów komunalnych, frakcji odpadowej z mechanicznej segregacji odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, kompostu niespełniającego wymagań jakościowych, odpadów wielkogabarytowych poddawanych procesom odzysku w porównaniu do ilości tego rodzaju odpadów poddawanych odzyskowi w roku 2012. W przypadku pozostałych rodzajów odpadów, ilości odpadów danych rodzajów w okresie lat 2012-2014 nie ulegała znaczącym zmianom bądź nie ma wyraźnej tendencji zmian.

W 2014 r. na terenie ZUOK nie poddawano składowaniu niesegregowanych odpadów komunalnych, całość odpadów niesegregowanych poddawana była wstępnemu przetwarzaniu w instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów.

W latach 2013-2014 znacznie wzrosły ilości odpadów powstających w trakcie segregacji odpadów komunalnych oraz odpadów podlegających biodegradacji, które były kierowane do odzysku w procesie kompostowania.

Nieczynne składowiska odpadów

Na terenie powiatu zawierciańskiego znajduje się pięć nieczynnych składowisk odpadów komunalnych, poddawanych obecnie rekultywacji. Są to:

- Składowisko odpadów komunalnych w Ogródzieńcu,
- Składowisko odpadów komunalnych Gminy Pilica,
- Składowisko odpadów komunalnych w Porębie,
- Składowisko odpadów komunalnych Włodowice,
- Składowisko odpadów komunalnych Kobylarz I w Zawierciu

Odpady przemysłowe

Oprócz odpadów komunalnych, na terenie powiatu zawierciańskiego powstają odpady przemysłowe, których wytwórcami są podmioty gospodarcze (zakłady produkcyjne oraz zakłady usługowe).

Na terenie powiatu zawierciańskiego prowadzona jest również działalność w zakresie przetwarzania odpadów.

5.2.9. Tereny poprzemysłowe

Według danych uzyskanych ze stron internetowych Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach (2013) wynika, iż na terenie powiatu zawierciańskiego występuje 11 terenów poprzemysłowych. Na terenie gminy Łazy znajduje się siedem terenów poprzemysłowych o łącznej powierzchni ok. 103 ha.

Tereny zdegradowane występujące na terenie gminy Zawiercie to w szczególności obszary powstałe w wyniku działalności wydobywczej. Według danych uzyskanych z ankietyzacji wynika, iż na terenie gminy Zawiercie występują 3 tereny poprzemysłowe o łącznej powierzchni ok. 31,85 ha.

W latach 2009-2010 zakończono rekultywację trzech składowisk znajdujących się w obrębie powiatu zawierciańskiego, którymi są:

- Składowisko odpadów Kobylarz I w Zawierciu - zamknięte w 2005r., rekultywacja zakończona we wrześniu 2009r.
- Składowisko odpadów w Pilica-Zarzeczce - zamknięte w 2004r., rekultywacja zakończona w 2010r.
- Składowisko odpadów gminy Włodowice - zamknięte w roku 2005, rekultywacja zakończona w grudniu 2010r.

5.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody takich, jak: rośliny, zwierzęta i grzyby objęte ochroną gatunkową; zwierzęta prowadzące wędrowny tryb życia; siedliska przyrodnicze i siedliska zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt

i grzybów; twory przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalne szczątki roślin i zwierząt; krajobraz oraz zieleń w miastach i wsiach. Główne cele ochrony przyrody to:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Podstawą prawną regulującą ochronę przyrody w Polsce jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. w Dz.U. z 2015 r., poz. 1651). Ustawa ta stanowi podstawę prawną do powołania form ochrony przyrody oraz reguluje kwestie związane z ich funkcjonowaniem i zarządzaniem. Określa również formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej w naszym kraju, którymi są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. w Dz.U. z 2015 r., poz. 1651) uwzględnia wytyczne UE zawarte w Dyrektywie 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwanej potocznie Dyrektywą Siedliskową) oraz w Dyrektywie 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia), na podstawie których utworzono sieć obszarów chronionych Natura 2000.

Na terenie powiatu zawierciańskiego znajduje się: pięć rezerwatów przyrody, jeden park krajobrazowy, sześć obszarów Natura 2000, osiem użytków ekologicznych oraz 65 pomników przyrody. Obszary prawnie chronione (bez otulin) zajmują powierzchnię ok. 23 215,5 ha, co stanowi 23 % ogólnej powierzchni powiatu. W poniższej zestawiono powierzchnię poszczególnych form ochrony przyrody z terenu powiatu zawierciańskiego.

Tabela 4. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu zawierciańskiego

Powierzchniowe formy ochrony przyrody	Liczba	Powierzchnia [ha]
Rezerваты przyrody	5	316,07
Parki krajobrazowe	1	17 608,00
Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000	7	5 284,00
Użytki ekologiczne	8	7,42
Punktowe formy ochrony przyrody		Liczba
Pomniki przyrody		65

Źródło: RDOŚ w Katowicach (<http://katowice.rdos.gov.pl>, stan na dzień 30.09.2015 r.)

Rezerваты przyrody

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów.

Na terenie Powiatu Zawierciańskiego znajdują się pięć rezerwatów przyrody. Cztery z nich (Góra Chełm, Smoleń, Ruskie Góry i Kępina) to rezerваты przyrody ożywionej, a jeden (Góra Zborów) to rezerwat przyrody nieożywionej. Informacje dotyczące rezerwatów na terenie powiatu zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Rezerваты przyrody w powiecie zawierciańskim

Nazwa rezerwatu	Pow. [ha]	Data utworzenia, podstawa prawna	Gmina	Opis
Góra Zborów	45,00	30.08. 1957r. Zarz. MLIpD (M.P. Nr 75, poz. 461)	Kroczyce	Rezerwat przyrody nieożywionej. Występują tu liczne skały wapienne tworzące grupę ostańców.
Smoleń	4,32	25.11.1959r. Zarz. MLIpD (M.P. Nr 15, poz. 71)	Pilica	Rezerwat leśno-krajobrazowy. Chroni skupienia ostańców jurajskich z ruinami zamku, tereny porośnięte lasem bukowo-grabowo-modrzewiowym.
Ruskie Góry	153,65	10.10.2000r. Rozp. Woj. Śl. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 39, poz. 575)	Pilica	Rezerwat leśny. Ochroną objęte są płaty żyznej buczyny sudeckiej i jaworzyny górskiej.
Kępina	89,58 (73,37)	19.08.2005r. Rozp. Woj. Śl. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 103, poz. 2775)	Irządze	Rezerwat leśny. Występują tu naturalne zbiorowiska leśne (niżowy lasu łęgowy, ols porzeczkowy) i ziołorośla wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny oraz źródlisk i wywierzysk.
Góra Chełm	23,52	30.08.1957r. 4.12.2012r. Zarządzenie RDOŚ w Katowicach Nr 27/2012 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 5358)	Łazy	Rezerwat leśny. Ochroną objęty jest las bukowy o charakterze naturalnym, porastający wapienne wzgórze.

Źródło: RDOŚ w Katowicach (data aktualizacji: 10 lipca 2015 r.)

Parki krajobrazowe

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Występujący na terenie powiatu zawierciańskiego Park Krajobrazowy Orlich Gniazd stanowi jeden z ośmiu elementów Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Ich cele ochrony przedstawiają się następująco:

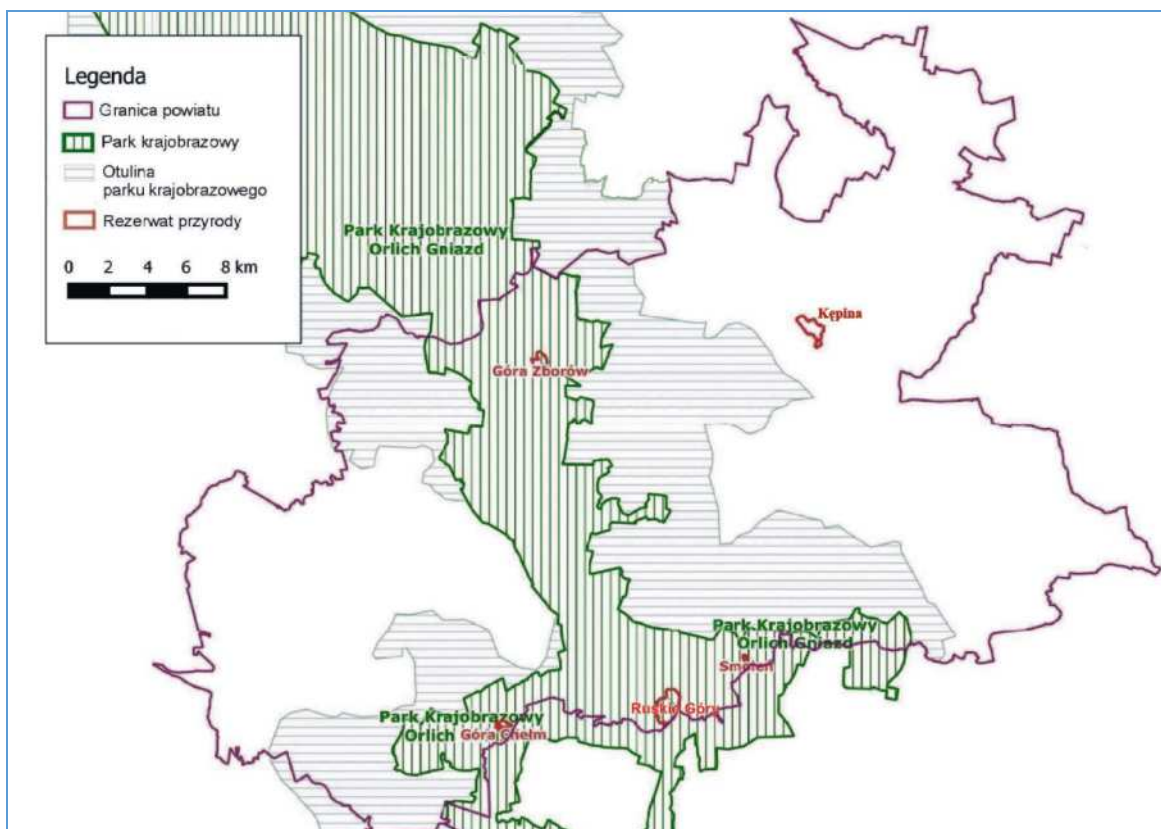
- zachowanie najcenniejszych zasobów i cech środowiska przyrodniczego,
- zabezpieczenie równowagi ekologicznej poprzez dostosowanie rozwoju społeczno-gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych,
- ochrona zasobów, walorów historycznych i kulturowych,
- rozwój edukacji środowiskowej skierowanej do różnych grup odbiorców,
- zapewnienie dostępności terenów o wysokiej atrakcyjności poprzez kanalizowanie ruchu turystycznego i zagospodarowanie tras,
- promowanie walorów Parków.

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (PKOG) obejmuje teren Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Teren PKOG położony jest w granicach gmin: Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Janów, Kroczyce, Łazy, Mstów, Niegowa, Ogrodzieniec, Olsztyn, Pilica, Poczesna, Włodowice, Zawiercie, Żarki, Żarnowiec. Gminy leżące na terenie otuliny PKOG to: Częstochowa, Irządze, Janów, Kamienica Polska, Kroczyce, Lelów, Mstów, Myszków,

Niegowa, Olsztyn, Poczesna, Poraj, Przyrów, Włodowice, Żarki, Dąbrowa Górnicza, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Sławków, Zawiercie, Żarnowiec. Całkowita powierzchnia parku to 600,85 km² (otuliny 483,88 km²), w tym w granicach powiatu zawierciańskiego prawie 180 km². Został powołany na mocy następujących dokumentów:

- 1) Uchwała nr III/11/80 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z 20 czerwca 1980 r. oraz Rozporządzenie Nr 17/95 Wojewody Katowickiego z 01 lutego 1995r. (Dz. Urz. Woj. Katowickiego Nr 3/95),
- 2) Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Częstochowie z 17 czerwca 1982r nr XVI/70/82,
- 3) Rozporządzenie Nr 15/98 Wojewody Częstochowskiego z 22 czerwca 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego nr 10 poz. 74, zmiana w Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1998 r. Nr 20 poz. 220),
- 4) Rozporządzenie Nr 18/06 Wojewody Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd – 51/1423.

Tereny PKOG są chronione ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. Ochronie podlega różnorodność występujących tu form krasowych, olbrzymich systemów jaskiniowych oraz przestrzenna zmienność zbiorowisk roślinnych: borów sosnowych, buczyn i naskalnych muraw wapiennych. Stwierdzono tutaj bogatą pod względem jakościowym i ilościowym faunę nietoperzy, wśród których jest wiele rzadkich w skali kraju i Europy gatunków. Na uwagę zasługują też reliktowe gatunki typowych owadów jaskiniowych tzw. troglobiontów.

Rysunek 2. Położenie rezerwatów przyrody i parku krajobrazowego wraz z otuliną w powiecie zawierciańskim

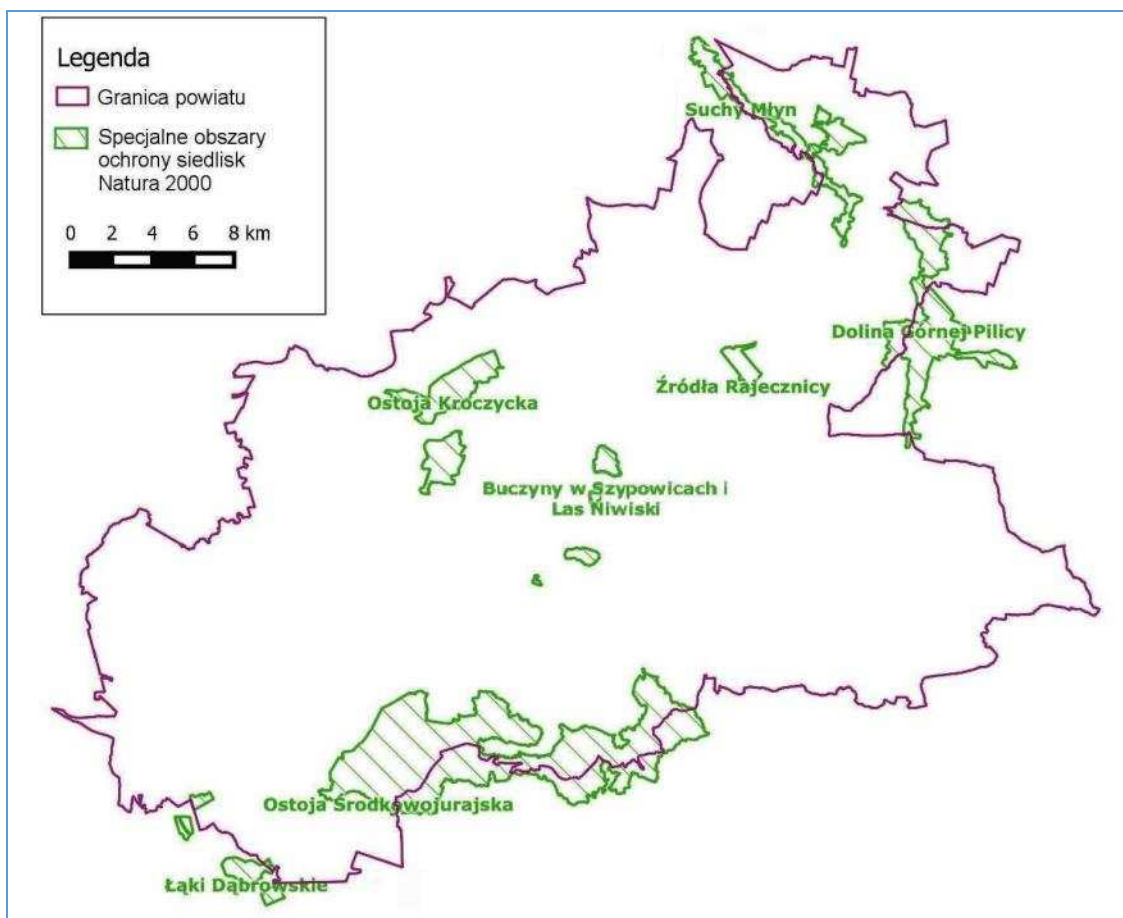
Źródło: RDOŚ w Katowicach (data aktualizacji: 10 lipca 2015 r.)

Niewątpliwym walorem PKOG jest Szlak Orlich Gniazd, poprowadzony przez ruiny średniowiecznych zamków usytuowanych na niedostępnych skalnych wzniesieniach. Większość z nich powstała w XIV w. Stanowiły one wówczas linię umocnień na południowo-zachodniej granicy państwa piastowskiego. Bardzo interesującym elementem krajobrazu są

również obiekty sakralne np. zespół kilku kościołów w Pilicy (w otulinie PKOG). Na uwagę zasługuje również Pałac Padniewskich w Pilicy.

Obszary NATURA 2000

Sieć Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 XI 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 V 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Rysunek 3. Mapa obszarów Natura 2000 w powiecie zawierciańskim

Źródło: RDOŚ w Katowicach (data aktualizacji: 10 lipca 2015 r.)

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą wyznaczania obszarów Natura 2000 są jedynie kryteria naukowe.

Obecnie na terenie powiatu zawierciańskiego wydzielono 6 specjalnych obszarów ochrony siedlisk. Trzy z nich położonych jest w całości na terenie powiatu. Są to:

- Ostoja Kroczycka (PLH240032) - 1 391,2 ha,
- Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski (PLH240034) - 256,1 ha,
- Źródła Rajeczniczy (PLH240033) - 194,3 ha.

Cztery leżą na terenie powiatu tylko w części:

- Suchy Młyn (PLH240016) – powierzchnia całkowita wynosi 518,1 ha, w granicach powiatu ok. 265 ha,
- Łąki Dąbrowskie (PLH240041) - powierzchnia całkowita wynosi 384,8 ha, w granicach powiatu ok. 51,2 ha,
- Dolina Górnej Pilicy (PLH260018) - powierzchnia całkowita wynosi 11 195,1 ha, w granicach powiatu ok. 885 ha,
- Ostoja Środkowojurajska (PLH240009) - powierzchnia całkowita wynosi 5 767,5 ha, w granicach powiatu ok. 4 083 ha.

Poniżej scharakteryzowano specjalne obszary ochrony siedlisk w ramach sieci Natura 2000 w powiecie zawierciańskim:

Ostoja Kroczycka (PLH240032)

To głównie tereny otwarte – wzniesienia wapienne i wychodnie skał w postaci ciekawych form: iglic, baszt, bram, murów, grzebieni itp. Większość z nich została udostępniona do ruchu wspinaczkowego. Góra Zborów, czy Rzędkowickie Skały to mekka polskiej wspinaczki. Ale ostańce skalne to również ciepłolubne zbiorowiska muraw kserotermicznych i naskalnych. Rozwinięta rzeźba krasowa zaznacza się licznymi jaskiniami, które mają duże znaczenie, jako miejsca hibernacji nietoperzy. Jaskinia Piętrowa Szczelina położona w granicach ostoi, jest wymieniana wśród ważnych ostoi CORINE przede wszystkim z uwagi na zimujące tu nietoperze wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stanowi także środowisko życia dla kilkudziesięciu innych, stwierdzonych tu gatunków bezkręgowców typowych dla tego terenu. Ponadto wymienia się także jej szczególne walory geomorfologiczne (założenie głównej części jaskini na szczelinie wtórnie skrasowiałej, obecność w dolnych salach bogatej, niezniszczonej przez działalność człowieka szaty naciekowej, na ścianach i stropie można dostrzec odciski muszli amonitów).

Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski (PLH240034)

Obszar obejmuje cztery rozległe wyspy leśne i jedno mniejsze uroczysko. Pasma łagodnych wzniesień wapiennych porośnięte jest przez ciepłolubne buczyny storczykowe i żyzne buczyny otoczone terenami rolniczymi. Ostoja stanowi istotny obszar występowania obuwika pospolitego. Zwłaszcza na niewielkiej wyspie leśnej o nazwie „Las Niwiski” znajduje się najliczniejsze stanowisko obuwika pospolitego. Jedna z enklaw ostoi leży na terenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd.

Źródła Rajeczniczy (PLH240033)

Obejmuje obszar źródłiskowy Rajeczniczy, gdzie znajduje się stanowisko zastępcze endemicznego gatunku warzuchy polskiej. Stanowisko to jest obecnie jednym z dwóch istniejących stanowisk tego gatunku na świecie. W sąsiedztwie kilku strumieni dających początek Rajeczniczy wykształciły się olszowo-jesionowe lasy łęgowe. W granicach ostoi znajduje się rezerwat przyrody Kępina.

Suchy Młyn (PLH240016)

Obszar położony jest w województwie śląskim na granicy powiatów zawierciańskiego i częstochowskiego. Ostoja obejmuje torfowisko niskie w obrębie doliny Pilicy, w jej górnym biegu. Jest to ostatni, niezmeliorowany odcinek górnego biegu rzeki, zmiany antropogeniczne w samej dolinie są nieznaczne. Obszar wyznaczony został dla ochrony jęczyczki syberyjskiej - jednego z najrzadszych i najcenniejszych gatunków we florze roślin naczyniowych Polski. Spośród 4 znanych dotychczas miejsc występowania populacji jęczyczki syberyjskiej w okolicy Suchego Młyna przetrwało tylko jedno. Ponadto w obszarze

występuje cenna ichtiofauna, a także siedliska przyrodnicze charakterystyczne dla dolin rzecznych.

Łąki Dąbrowskie (PLH240041)

Ostoja obejmuje trzy płaty łąkowe. Jeden z nich położony jest na terenie powiatu zawierciańskiego, dwa – na terenie miasta Dąbrowa Górnicza. W opisywanym obszarze występują głównie łąki trzęślicowe i świeże z bogatą florą i dużą ilością krwiściąga lekarskiego. Łąki trzęślicowe zajmują powierzchnię ok 70% całego kompleksu. Wśród motyli stwierdzono obecność dwóch gatunków ujętych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej - *Maculinea nausithous* i *M. teleius*.

Dolina Górnej Pilicy (PLH260018)

Obszar położony na granicy trzech województw: łódzkiego, śląskiego i świętokrzyskiego, w którym znajduje się większa jego część. Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe, bardzo dobrze zachowane lasy łęgowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy oraz odznacza się bogactwem fauny i flory.

Ostoja Środkowojurajska (PLH240009)

Ostoja położona jest na granicy województw śląskiego i małopolskiego. Obejmuje przede wszystkim wzgórze Pasma Smoleńsko-Niegowonickiego, poprzecinane dolinami. Wzniesienia porastają lasy liściaste: bukowe i jaworzyny oraz roślinność ciepłolubna w postaci muraw kserotermicznych. Ostańce skalne porasta roślinność naskalna. W licznych jaskiniach zimują nietoperze. Jaskinie to również prehistoria – w Jaskini Biśnik znaleziono najstarsze na terenie Polski ślady bytności człowieka. W niszy źródłiskowej Centurii znajduje się stanowisko zastępcze warzuchy polskiej, endemitu, czyli gatunku występującego tylko lokalnie.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie powiatu zawierciańskiego znajduje się 68 pomników przyrody, a dominującymi obiektami są pojedyncze drzewa i grupy drzew. Oprócz nich ochroną objęte są również głazy narzutowe, ostańce skalne i stanowiska chronionych gatunków roślin. Najwięcej pomników przyrody znajduje się w gminie Żarnowiec – 24.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej takie, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

W powiecie zawierciańskim znajduje się osiem użytków ekologicznych. Większość z nich zlokalizowanych jest w gminie Szczekociny, a tylko jeden w gminie Pilica. Dane zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Użytki ekologiczne na terenie powiatu zawierciańskiego

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Pow. [ha]	Obowiązująca podstawa prawna	Gmina	Opis
1	Białe Błota	2003-06-17	2,47	Rozporządzenie Wojewody Nr 8/03 z 17.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1689	Szczekociny	Torfowisko
2	Mokradło	2003-06-26	0,49	Rozporządzenie Wojewody Nr 9/03 z 26.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1690	Szczekociny	Torfowisko
3	Stawki	2003-06-26	0,41	Rozporządzenie Wojewody Nr 10/03 z 26.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1691	Szczekociny	Torfowisko
4	Smuga	2003-06-26	0,74	Rozporządzenie Wojewody Nr 11/03 z 26.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1692	Szczekociny	Torfowisko
5	Kaczeniec	2003-06-26	0,45	Rozporządzenie Wojewody Nr 12/03 z 26.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1693	Szczekociny	Torfowisko
6	Jeziorka	2003-06-26	0,31	Rozporządzenie Wojewody Nr 13/03 z 26.06.03 Dz. Urz. Nr 55/03 z 4.07.03 poz. 1694	Szczekociny	Torfowisko
7	Bagienko	2003-07-24	0,15	Rozporządzenie Wojewody Nr 16/03 z 24.07.03 Dz. Urz. Nr 72/03 z 31.07.03 poz. 2047	Szczekociny	Torfowisko
8	Źródlika w Pilicy - Piaski	2004-07-16	2,4	Rozporządzenie Wojewody Nr 42/04 z 16.07.04 Dz. Urz. Nr 67/04 z 26.07.04 poz. 1995	Pilica	Źródlika

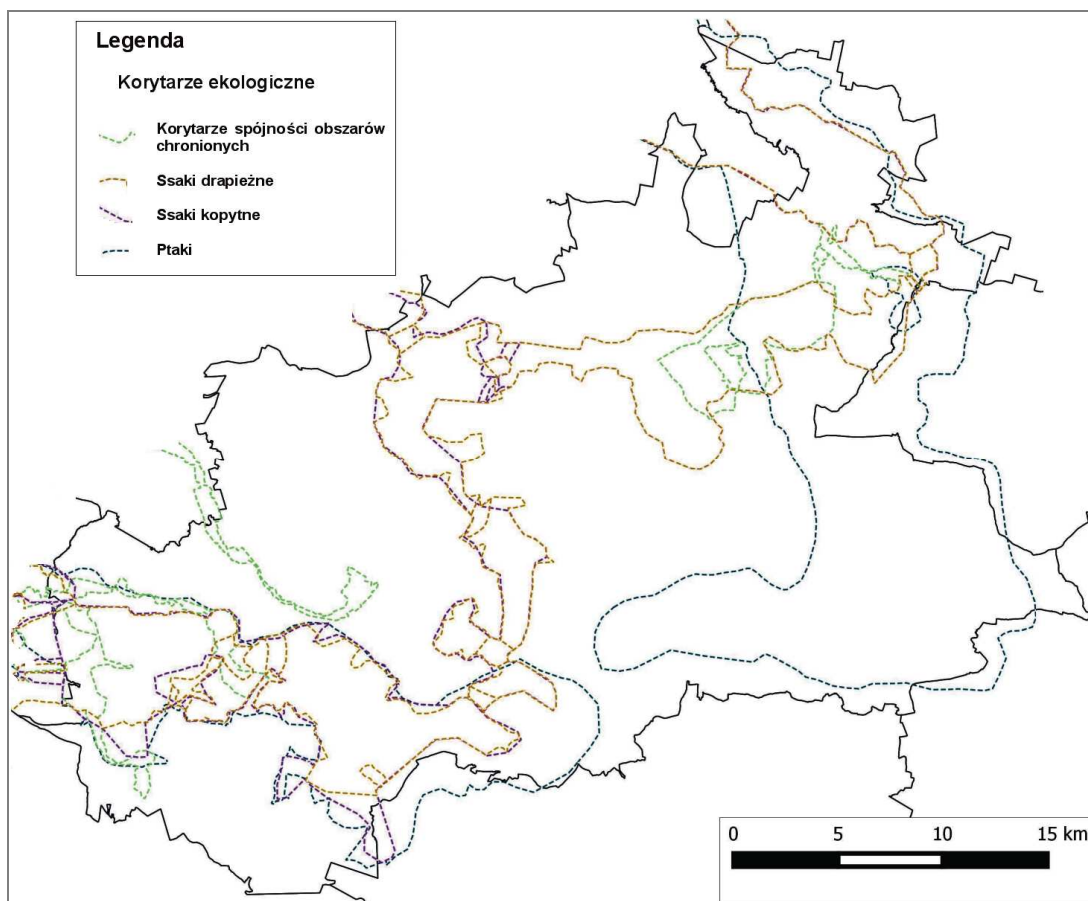
Źródło: RDOŚ w Katowicach (data aktualizacji: 10 lipca 2015 r.)

Korytarze ekologiczne

Zgodnie z polskim prawodawstwem, według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów.

Dla całego obszaru Polski opracowano sieć korytarzy ekologicznych, która obejmuje korytarze główne (o znaczeniu międzynarodowym, a nawet kontynentalnym) oraz uzupełniające je korytarze krajowe i lokalne.

Lokalizację korytarzy ekologicznych w powiecie przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 4. Rozmieszczenie korytarzy ekologicznych w powiecie zawierciańskim

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy> (dostęp: listopad 2015 r.)

Na terenie powiatu zawierciańskiego znajduje się sieć korytarzy ekologicznych, którymi przemieszczają się ssaki i ptaki. Znajdują się tu również trzy korytarze spójności obszarów chronionych (istotne dla wszystkich grup organizmów) o randze regionalnej (RDOŚ 2015).

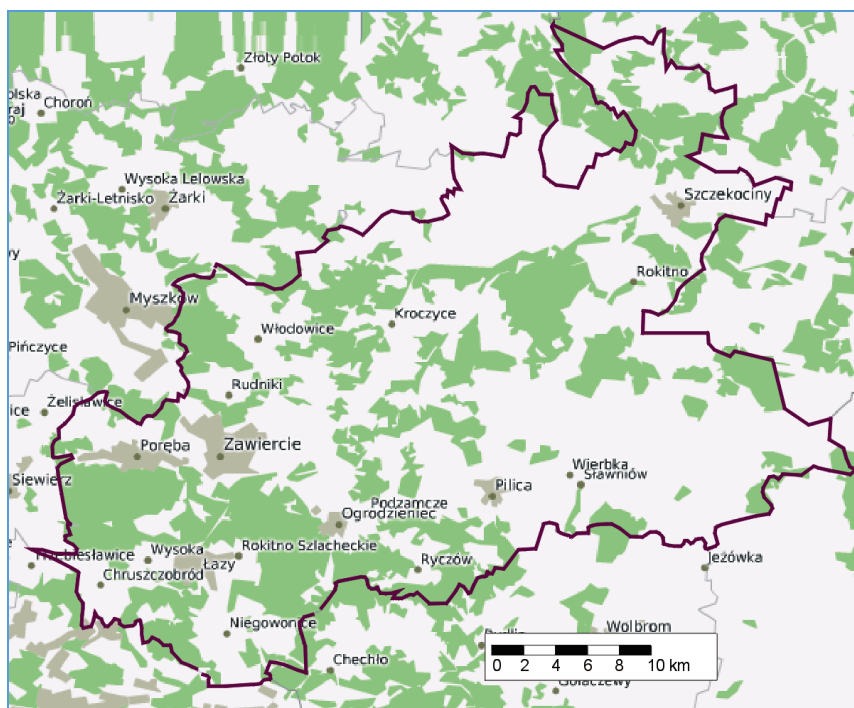
5.2.11. Lasy

Lasy są siedliskami bardzo zróżnicowanymi pod względem florystycznym i faunistycznym, stanowią podstawowy, niezbędny element równowagi ekologicznej. Są równocześnie formą użytkowania gruntów, która zapewnia produkcję biologiczną przedstawiającą wartość rynkową. Lasy są dobrem ogólnospołecznym kształtującym jakość życia człowieka.

Lesistość kraju (rozumiana jako stosunek procentowy powierzchni porośniętej lasami do całkowitej powierzchni danego obszaru) została zwiększona z 21% w roku 1945 do 29,2% obecnie. Od roku 1995 do 2011 powierzchnia lasów zwiększyła się o 388 tys. ha. Lasy Polski są bogate w rośliny, zwierzęta i grzyby. Żyje w nich 65% ogółu gatunków zwierząt (GUS 2014).

Powierzchnia lasów w powiecie zawierciańskim wynosi 30,3 tys. ha, co stanowi 30,2% (GUS 2015).

Największe skupiska terenów leśnych występują w południowo-zachodniej i południowej części powiatu. Najsilniej zalesionymi gminami są: Ogrodzieniec, Łazy i Poręba (ponad 40%). W części tej lasy związane są w dużym stopniu z dolinami rzek, głównie Przemszy, Mitręgi oraz w mniejszym stopniu Potoku Ogrodzienieckiego, Centurii i innych mniejszych cieków. Większe skupiska leśne występują też w części centralnej, tj. w gminach Kroczyce i Włodowice (ponad 30%). Ogólny obraz występowania lasów w rejonie powiatu zawierciańskiego przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 5. Mapa lasów w powiecie zawierciańskim

Źródło: <http://www.lasy.gov.pl>

Struktura siedliskowa, gatunkowa i wiekowa

Najliczniejszym gatunkiem panującym w drzewostanach na terenie powiatu zawierciańskiego jest sosna. Duży udział powierzchniowy mają jeszcze brzozy, dęby i buki. Przeciętny wiek drzewostanów w lasach wynosi ok. 56 lat. Zróżnicowanie struktury siedliskowej, gatunkowej i wiekowej w poszczególnych nadleśnictwach powiatu zawierciańskiego zestawiono w poniższej.

Tabela 7. Struktura siedliskowa, gatunkowa i wiekowa lasów w powiecie zawierciańskim

Lp.	Nadleśnictwo	Struktura gatunkowa lasów		Struktura siedliskowa lasów	
		Rodzaj drzewostanu	Powierzchnia [%]	Siedlisko leśne wg grup żyzności	Powierzchnia [%]
1.	Siewierz	Sosnowe	66	Borowe	53
		Bukowe	4	Lasowe	31
		Dębowe	8	Olsowe	2
		Brzozowe	13	Borowe wyżynne	1
		Pozostałe	9	Lasowe wyżynne	13
					Pozostałe
2.	Olkusz	Sosnowe	67	Borowe	55
		Bukowe	15	Lasowe	13
		Dębowe	3	Olsowe	1
		Brzozowe	7	Borowe wyżynne	2
		Pozostałe	8	Lasowe wyżynne	27
					Pozostałe
3.	Koniecpol	Sosnowe	86	Borowe	82
		Olchowe	8	Lasowe	11
		Dębowe	2	Olsowe	6
		Brzozowe	3	Borowe wyżynne	0,2
		Pozostałe	1	Lasowe wyżynne	0,5
					Pozostałe

Źródło: www.katowice.lasy.gov.pl, (dostęp: listopad 2015)

Stan zdrowotny i sanitarny lasów

Stan zdrowotny i sanitarny lasu w powiecie zawierciańskim jest dobry i wynika ze stałego, równoczesnego oddziaływania na środowisko leśne wielu czynników mogących powodować niekorzystne zmiany w strukturze i funkcji drzewostanów. Rodzaje zagrożeń wpływających na stan zasobów leśnych dzielimy na:

- abiotyczne (czynniki fizykochemiczne) – czynniki ekologiczne natury fizycznej, samodzielnie lub wraz z innymi czynnikami wywierające wpływ na ekosystemy będące na różnym poziomie organizacji. Czynniki abiotyczne dzielimy na: klimatyczne, edaficzne, geomorfologiczne itp.,
- biotyczne – czynniki ekologiczne polegające na oddziaływaniu żywych organizmów w sposób bezpośredni lub pośredni na inne organizmy. Czynniki biotyczne, podobnie jak czynniki abiotyczne, regulują rozmieszczenie i liczebność populacji (przykładem może być obecność pasożytów i zwierząt roślinożernych),
- antropogeniczne - czynniki związane z każdą formą pośredniego lub bezpośredniego wpływu człowieka na środowisko i bytujące w nim rośliny i zwierzęta, w tym: turystyka i rekreacja, kłusownictwo, niewłaściwa gospodarka leśna.

5.2.12. Zagrożenia poważnymi awariami

Zdarzenia kwalifikowane zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) jako poważne awarie z największym prawdopodobieństwem mogą wystąpić na terenie zakładów przemysłowych.

Zakłady przemysłowe, w zależności od rodzajów oraz ilości substancji niebezpiecznych magazynowanych na ich terenie mogą być kwalifikowane jako zakłady dużego ryzyka (ZDR) lub zakłady zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Zgodnie z aktualnym rejestrem zakładów zaliczanych do ZDR oraz ZZR żaden z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego nie jest zaliczany do zakładów zwiększonego ryzyka poważnej awarii przemysłowej czy też dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Oprócz awarii, które mogą mieć miejsce na terenie zakładów przemysłowych, mogą się zdarzyć awarie również podczas transportu różnego rodzaju substancji niebezpiecznych. Przez teren powiatu zawierciańskiego przebiega jedna droga krajowa, szereg dróg wojewódzkich i sieć dróg powiatowych, na których w sytuacjach awaryjnych może dojść do zdarzeń mogących stanowić poważne zagrożenie dla stanu środowiska oraz zdrowia i życia ludzi.

5.2.13. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna stanowi jeden z warunków realizacji Programu Ochrony Środowiska. Wspólnoty społeczne na danym terenie podejmują lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. W związku z tym konieczne jest zapewnienie mieszkańcom powiatu zawierciańskiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w zakresie ochrony środowiska.

Działania prowadzone w zakresie edukacji ekologicznej na terenie powiatu oraz poszczególnych gmin są kierowane do wszystkich grup społecznych i wiekowych, co oznacza konieczność znalezienia odpowiednich środków przekazu, dostosowanych do wieku oraz grupy odbiorców.

Ważnym elementem realizacji polityki ekologicznej jest również współpraca instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi.

Środkami realizacji działań z zakresu edukacji ekologicznej mogą być np. ulotki i broszury informacyjne dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakaty rozwieszane w często odwiedzanych przez mieszkańców powiatu miejscach np. w przedszkolach, szkołach, urzędach gmin, tablicach ogłoszeń, w tym szczególnie w okolicy kościołów i sklepów, a także publikacje w prasie lokalnej.

6. OCENA REALIZACJI CELÓW POPRZEDNIEGO PROGRAMU

„Program ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015” został przyjęty Uchwałą Nr XVII/155/11 Rady Powiatu Zawierciańskiego w dniu 24 listopada 2011 r. Ocenę realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska przeprowadzono na podstawie informacji zawartych w „Raporcie z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2013” wykonanym w maju 2014 r.

Priorytety ekologiczne zawarte w analizowanym Programie zostały sformułowane na podstawie analizy zmian stanu środowiska, jego stanu aktualnego, poziomu infrastruktury oraz kierunków działań proekologicznych sformułowanych w *Polityce ekologicznej państwa*, „Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” i „Strategii rozwoju powiatu”.

W tabeli poniżej zestawiono liczbę zrealizowanych oraz będących w trakcie realizacji zadań dla poszczególnych priorytetów i podstawowych kierunków działań na podstawie danych zawartych w Raporcie z realizacji PPOŚ.

Tabela 8. Ocena stanu realizacji zadań zawartych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015

Priorytety ekologiczne	Podstawowe kierunki działań	Ilość planowanych zadań	Ilość wykonanych zadań w latach 2012-2013	Ocena stanu realizacji
Ochrona powietrza atmosferycznego	Ograniczenie emisji pochodzącej z zakładów przemysłowych i środków transportu i indywidualnych gospodarstw domowych w szczególności pyłu PM 10, benzo(a)pirenu i ozonu	POŚ obejmował 4 zadania własne starostwa, 2 zadania Powiatowego Zarządu Dróg w Zawierciu, 6 zadań realizowanych przez przedsiębiorców oraz 4 zadania tzw. koordynowane	4 zadania	↑↓
	Prowadzenie działań termooizolacyjnych		1 zadanie	↑
	Modernizacja nawierzchni dróg		1 zadanie	↑
	Informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza		1 zadanie	↑
Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	Ochrona jakości i ilości wód podziemnych i powierzchniowych	POŚ obejmował 3 zadania własne starostwa oraz 2 zadania realizowane przez przedsiębiorców	1 zadanie	↑
	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających ścieki		1 zadanie	↑
	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających wodę		1 zadanie	↑
	Spełnienie prawnych wymagań w zakresie ochrony zasobów wodnych		2 zadania	↓
Ochrona lasów	Zwiększenie lesistości	POŚ obejmował 2 zadania tzw. koordynowane	1 zadanie	↑
	Ochrona gruntów leśnych		1 zadanie	↑
Ochrona gleb	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	POŚ obejmował 4 zadania własne starostwa	1 zadanie	↑
	Ochrona gleb o najlepszej przydatności rolniczej		1 zadanie	↑
	Ochrona gleb i gruntów przed zanieczyszczeniami		1 zadanie	↔

Priorytety ekologiczne	Podstawowe kierunki działań	Ilość planowanych zadań	Ilość wykonanych zadań w latach 2012-2013	Ocena stanu realizacji
Ochrona przed hałasem	Przebudowa infrastruktury drogowej	POŚ obejmował 2 zadania własne starostwa,	4 zadania	↑↓
	Ograniczenie zagrożenia emisją hałasu z zakładów przemysłowych	2 zadania przedsiębiorców i 6 zadań tzw. koordynowanych	1 zadanie	↓
	Nasadzenie i odnowa zieleni ochronnej przy drogach powiatowych		1 zadanie	↑
Edukacja ekologiczna	Edukacja dzieci, młodzieży i osób dorosłych	POŚ obejmował 2 zadania własne starostwa oraz zadań tzw. koordynowane	6 zadań	↔↑

Objaśnienia: ↑ - zadanie zrealizowane, → - zadanie podjęte/zadanie w trakcie realizacji, ↔ - działanie ciągłe, ↓ - działanie nie rozpoczęte.

Źródło: Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2013

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015” wyznaczono 6 celów strategicznych, które dotyczyły: powietrza atmosferycznego, zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony lasów, ochrony gleb, ochrony przed hałasem, oraz edukacji ekologicznej.

W latach 2012-2013 zrealizowano większość zadań założonych do realizacji w harmonogramie analizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015. Część zadań podjęto, a część pozostaje nadal do realizacji. Główną przyczyną braku realizacji niektórych zadań jest brak środków finansowych i bardzo długi okres oczekiwania na ich pozyskanie.

Warto podkreślić, iż zadania zrealizowane poprzez Powiat Zawierciański zostały wykonane w znacznym stopniu, a czasem stopień ich realizacji był kilkakrotnie większy niż zakładany. Zadania koordynowane realizowane przez przedsiębiorców i poszczególne gminy charakteryzują się mniejszym stopniem realizacji.

Ogólny koszt wykonania finansowego zadań Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015 zrealizowanych w latach 2012-2013 wynosi 76 640 312 PLN.

7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Rozdział ten przedstawia zawiera klasyfikację problemów środowiskowych powiatu zawierciańskiego. Problemy zostały zidentyfikowane na podstawie analizy stanu środowiska.

Problemy i zagrożenia związane z jakością powietrza

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10,
- przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM2,5,
- przekroczenia dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu w powietrzu,
- zwarta zabudowa mieszkaniowa w centrach miast, w której głównym źródłem zaopatrzenia w ciepło są indywidualne systemy grzewcze wykorzystujące źródła konwencjonalne o niskiej sprawności oraz stosowanie odpadów jako paliwa,
- brak sieci gazowej w 4 gminach powiatu oraz niewielka jej długość w przypadku większości pozostałych gmin,
- zbyt mały udział energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii,
- rozbudowana sieć dróg na terenie powiatu oraz wzrastająca ilość samochodów,
- zbyt mała ilość mieszkańców korzystających z publicznych środków transportu,
- niezadawalający stan techniczny istniejących linii kolejowych.

Problemy i zagrożenia związane z gospodarką wodno- ściekową

- przemysłowienie i zaludnienie terenu w centrach miast,
- znaczna ilość terenów wiejskich nieskanalizowanych i odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska gruntowo- wodnego,
- zrzut nieoczyszczonych ścieków z sektora komunalnego do kanalizacji deszczowej,
- konieczność podłączania budynków zabudowy jednorodzinnej do kanalizacji,
- konieczność zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń w wodach opadowych, odprowadzanych kanalizacją deszczową,
- konieczność uregulowania gospodarki wodno- ściekowej poprzez modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz renowację i rozbudowanie elementów oczyszczalni ścieków.

Problemy i zagrożenia związane z gospodarką odpadami

- niewystarczająco rozwinięty system selektywnej zbiórki odpadów.
- zwiększająca się ilość odpadów komunalnych.

Problemy i zagrożenia związane z ochroną przyrody i krajobrazu

- ruch turystyczny, związany przede wszystkim z wypoczynkiem weekendowym,
- niszczenie roślinności w wyniku palenia ognisk i biwakowania,
- zaśmiecanie terenu,
- niszczenie walorów przyrodniczych poprzez uprawianie wspinaczki na obiektach chronionych,
- niekontrolowana penetracja jaskiń.

Problemy i zagrożenia związane z lasami

- zagrożenia abiotyczne i antropogeniczne wpływające na stan zasobów leśnych.

Problemy i zagrożenia związane z glebami i osuwiskami

- lokalne zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi,
- ruchy masowe ziemi (zagrożenie osuwiskami),

- działalność odkrywkowa,
- rozwój sieci komunikacyjnej,
- deponowanie odpadów niebezpiecznych,
- emisja pyłów i gazów z zakładów przemysłowych, indywidualnych kotłowni, a także ze spalania paliw w silnikach samochodów,
- nieprawidłowe zabezpieczenie odpadów lub ich wykorzystanie.

Problemy i zagrożenia związane z hałasem

- ponadnormatywny poziom hałasu.
- wzrastająca ilość samochodów,
- sieć infrastrukturalna - drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe oraz linie kolejowe.

Problemy i zagrożenia związane z terenami przemysłowymi

- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi przede wszystkim w sąsiedztwie zakładów przemysłowych oraz głównych szlaków komunikacyjnych,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana działalnością gospodarczą.

Problemy i zagrożenia związane z oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego

- wzrost poziomów pól elektromagnetycznych,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej.

Problemy i zagrożenia związane z poważnymi awariami przemysłowymi

- rozwój sieci komunikacyjnej,
- konieczność wyznaczenia tras przewozu substancji niebezpiecznych oraz śledzenia list ZDR i ZZR.

Problemy i zagrożenia związane z edukacją ekologiczną

Brak zagrożeń.

8. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI POŚ

Głównym celem dokumentu, jakim jest Program ochrony środowiska, jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia wyznaczonych celów, spójnych z wytycznymi krajowymi i międzynarodowymi w tym zakresie. Zaniechanie działań w zakresie wdrażania zapisów i założeń przedmiotowego dokumentu można odczytać jako odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska.

Z przeprowadzonej analizy i oceny stanu istniejącego, wynika że, brak realizacji POŚ dla powiatu zawierciańskiego, może spowodować pogorszenia stanu ochrony środowiska. Na potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska wpływają w perspektywie czasowej aspekty: finansowe (środki finansowe pozostające w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska) oraz środowiskowe (ewolucja ekosystemów i gatunków, w tym sukcesja).

Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie:

- jakości powietrza,
- jakości wód podziemnych i powierzchniowych,
- hałasu,
- gospodarki odpadami,
- zagospodarowania terenów przemysłowych i zdegradowanych
- jakości gleb użytkowanych rolniczo.

9. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko w ogólny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji POŚ bądź odstępiania od jego realizacji.

Poniżej przedstawiona matrycy oddziaływań ocenia zadania wynikające bezpośrednio z harmonogramu realizacji zadań wyznaczonych w POŚ.

W matrycy środowiskowych oddziaływań zastosowano następujące oznaczenia:

Tabela 9. Wybrane kryteria oceny wpływu Programu ochrony środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2016 - 2019 na poszczególne elementy środowiska

LP	Badane elementy środowiska	Kryteria oceny
1	Różnorodność biologiczna	Wpływ na gatunki i siedliska objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000 oraz obszarach chronionych.
2	Zwierzęta	Wpływ na chronione gatunki zwierząt i ich siedliska
3	Rośliny	Wpływ na chronione gatunki roślin i siedliska przyrodnicze
4	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Wpływ na utrzymanie spójności obszarów chronionych oraz ogólnie na drożność korytarzy ekologicznych
5	Woda	1. Wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych 2. Wpływ na zwiększenie ryzyka wystąpienia podtopień 3. Lokalizacja na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi lub osuwisk
6	Powietrze	Wpływ na jakość powietrza w zakresie emisji pyłów PM10/PM2,5, benzo(a)pirenu szczególnie na obszarach przekroczeń
7	Ludzie	Wpływ na występowanie przekroczeń standardów jakości powietrza, hałasu, wody pitnej, zanieczyszczeń gleb ze względu na zdrowie ludzi, a także czynniki poprawiające standard życia oraz bezpieczeństwo mieszkańców
8	Powierzchnia ziemi	1. Wpływ na ukształtowanie powierzchni terenu, przemieszczanie gruntów oraz gleb w trakcie prowadzenia prac budowlanych. 2. Wpływ na trwałą zmianę rzeźby terenu na skutek wprowadzenia antropogenicznych form ukształtowania w postaci wykonywania nasypów, przekopów, itp. 3. Wpływ na stabilizację gruntów i ich ochronę przed procesami osuwiskowymi
9	Krajobraz	Wpływ na pogorszenie walorów krajobrazowych
10	Klimat	1. Efekt w postaci redukcji emisji CO ₂ (w tym na skutek wykorzystania OZE – zastępowanie paliw kopalnych) 2. Efektywność energetyczna 3. Wpływ na adaptację do zmian klimatu (zjawisk ekstremalnych)
11	Zasoby naturalne	1. Wpływ na wzrost zużycia surowców skalnych wykorzystywanych na etapie budowy. 2. Wpływ na zmniejszenie zużycia surowców energetycznych (paliw kopalnych) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej
12	Zabytki	1. Wpływ na zachowanie dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych. 2. Wpływ na poprawę, funkcjonalności i dostępności zabytków dla społeczeństwa oraz utrwalanie estetyki w przestrzeni publicznej. 3. Wpływ prowadzonych prac budowlanych na stan techniczny zabytków zlokalizowanych w sąsiedztwie

Charakter prawdopodobnych oddziaływań - oznaczenia:	
Legenda	
Oddziaływanie:	
pozytywne	Oznaczono kolorem zielonym
możliwe negatywne	Oznaczono kolorem żółtym
negatywne znaczące	Oznaczono kolorem czerwonym
zarówno pozytywne jak i możliwe negatywne	Oznaczono kolorem jasnozielonym

Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów		
bepośredniość oddziaływania	bezpośrednie	B
	pośrednie	P
	wtórne	W
	skumulowane	skum
	prawdopodobne	prwdp
okres trwania oddziaływania	krótkoterminowe	K
	średnioterminowe	Ś
	długoterminowe	D
częstotliwości oddziaływania	stałe	s
	chwilowe	c
zasięg oddziaływania	miejscowe	M
	lokalne	L
	ponadlokalne	pL
	regionalne	R
	ponadregionalne	pR
intensywność przekształceń	nieistotne	nie
	nieznaczne	niez
	zauważalne	zauw
	duże	du
	zpełne	zup
trwałość przekształceń	odwracalne	O
	częściowo odwracalne	cO
	nieodwracalne	nO
	możliwe do rewaloryzacji	Rew

Tabela 10. Matryca środowiskowych oddziaływań realizacji zadań Programu Ochrony Środowiska Powiatu Zawierciańskiego w latach 2016-2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Priorytet : POWIETRZE ATMOSFERYCZNE													
Wdrożenie obecnego programu wraz z weryfikacją zakładanych efektów	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, S, R, pR	P, D, S, R, pR	-	-	P, D, S, M, L, pL, R	-	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez,
Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali powiatu i gmin	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, S, L	P, D, S, L	P, D, Ś, S, L, niez, W	P, D, S, L, niez, W	P, D, S, M, L, pL, R	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez, W	P, D, M, niez
Działanie monitorowane (pozostałe) powiatu													
Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem	-	-	-	-	-	P, D, S, L	B, P, D, S, L	-	-	-	-	-	-
Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	-	-	-	-	-	P, D, S, L	B, P, D, S, L	-	-	-	-	-	-
Działania własne powiatu													
Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych - utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi, modernizacja dróg powiatowych	P, D, Ś, K, S, C, M, niez, du, O, cO	P, D, Ś, K, S, C, M, niez, zauw, du, O, cO	P, D, Ś, K, S, C, M, niez, zauw, du, O, cO	P, D, S, M, cO	P, D, Ś, K, S, C, M, niez, zauw	P, D, S, L	P, D, S, L	P, D, Ś, K, S, C, M, du, cO,	P, D, Ś, K, S, M, zauw, du, cO, nO	-	-	-	-
Utrzymanie czystości dróg w celu ograniczenia emisji wtórnej (czyszczenie metodą mokrą)						P, D, S, L	B, P, D, S, L						
Dofinansowanie zadań realizowanych w zakresie	-	B, K,	-	-	W	B, D,	P, D,	-	B, D,	P, D,	W, P, D,	-	B, D, O,

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
termomodernizacji budynków w obiektach użyteczności publicznej - Termomodernizacja budynków szpitala powiatowego w Zawierciu wraz z budową kolektorów słonecznych		C, M, zauw, O				S, L	S, L		S, L	S, L	S, O		M
Działania monitorowane przedsiębiorców													
Wycofanie z eksploatacji nieekologicznych pojazdów	-	-	-	-	-	B, D, K, C, S, M, niez, O	P, D, S, M, L, R, pR,	-	-	-	-	-	W, B, D, L, R
Zastosowanie filtrów tkaninowych na linii DISMATIC	-	-	-	-	P, D, M, niez, W	B, D, S, pL,	P, D, S, L	P, K, C, L	-	P, D, S, L	P, D, S, L	-	P, D, S, L
Priorytet: ZASOBY WODNE													
Działania własne powiatu													
Badania jakości wód powierzchniowych i podziemnych	-	-	-	-	B, D, S, M, L, R, pR	-	P, D, S, M	-	-	-	P, D, S, M, L, R, pR	-	W, P, D, O, R
Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych	-	-	-	-	B, D, S, M, L, R, pR	-	P, D, S, M	-	-	-	P, D, S, M, L, R, pR	-	W, P, D, O, R
Działania monitorowane przedsiębiorców													
Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających lub podczyszczających ścieki przemysłowe	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	B, D, K, Ś, C, M, zauw, O	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	B, D, K, S, C, M, L, niez, cO	B, D, K, C, S, M, niez, O	B, D, S, L	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	P, D, S, pL	W	-	W, P, D, O, R
Budowa i modernizacja urządzeń dostarczających wodę.	B, D, K, S, C, M, L, du, nO	B, D, K, S, C, M, L, du, nO	B, D, K, Ś, C, M, zauw,	B, D, K, S, C, M, L, du, nO	B, D, K, S, C, M, L, niez,	B, D, K, C, S, M, niez,	B, D, S, L	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	B, D, K, S, C, M, L, du, cO	P, D, S, pL	W	-	W, P, D, O, R

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
			cO		O	O							
Priorytet: GOSPODARKA ODPADAMI													
Zagospodarowanie odpadów z wypadków	-	-	-	-	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R, pR	P, D, K, Ś, S, C, M, pR	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C	-	-	-	-
Priorytet: OCHRONA LASÓW													
Działania własne powiatu													
Dofinansowanie zadań z zakresu zalesianie gruntów i odnowy lub przebudowy drzewostanu	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, pR	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	-	-
Nadzór nad lasami, działania profilaktyczne	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, pR	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	-	-
Sporządzenie Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów dla Wspólnoty Pomrożyce	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, pR	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	-	-
Aktualizacja Planów Urządzenia Lasów dla obrębów Rokitno, Szlacheckie, Wysoka, Turza, gmina Łazy	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, pR	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	-	-
Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa w tym właścicieli lasów w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M, L, pR	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	-	-

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Priorytet: GLEBY													
Działania własne powiatu													
Badania zanieczyszczeń gleb i ziemi na terenie powiatu (zanieczyszczenia historyczne)	-	-	-	-	-	-	P, D, S, M	B, D, S, M,	B, D, S, M	-	-	-	-
Monitoring terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i terenów, na których zjawiska te wystąpiły, wykonanie map tych terenów	-	P, D, S, M	P, D, S, M	-	-	-	B, D, S, M	B, P, D, S, M	B, D, Ś, S, M, zauw, O	-	-	-	-
W przypadku zgłoszeń wystąpienia lub zagrożenia ruchami masowymi ziemi wykonanie map przedmiotowych terenów	-	P, D, S, M	P, D, S, M	-	-	-	B, D, S, M	B, P, D, S, M	B, D, Ś, S, M, zauw, O	-	-	-	-
Priorytet: HAŁAS													
Działania własne powiatu													
Modernizacja dróg powiatowych	B, P, D, Ś, S, M, zauw, du, cO	B, P, D, Ś, S, M, cO	B, P, D, Ś, S, M, zauw, du, cO	B, D, S, M, du, cO		B, D, S, M, L, pL, R, zauw, du, cO	B, P, D, S, M, L, R	B, P, D, Ś, S, C, M, niez, zauw, du, cO	B, D, S, M			B, D, S, M	B, D, S, M
Działania przedsiębiorców monitorowane przez powiat													
Zastosowanie ekranów dźwiękoszczelnych w celu wyciszenia pieców wyciszenia pieców indukcyjnych							B, D, S, M		B, D, S, M, zauw, cO			P, D, Ś, S, C, M	P, D, Ś, S, C, M
Działania pozostałe monitorowane przez powiat													
Budowa oraz bieżąca modernizacja sieci drogowej	B, P, D,	B, P,	B, P,	B, D, S, M,		B, D,	B, P,	B, P, D,	B, D,			B, D,	B, D, S,

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	Ś, S, M, zauw, du, cO	D, Ś, S, M, cO	D, Ś, S, M, zauw, du, cO	du, cO		S, M, L, pL, R, zauw, du, cO	D, S, M, L, R	Ś, S, C, M, niez, zauw, du, cO	S, M			S, M	M
Budowa obwodnicy Zawiercia, Szczekocin, Kroczy i Poręby w ciągu drogi krajowej DK 78	B, P, D, Ś, S, M, zauw, du, cO	B, P, D, Ś, S, M, cO	B, P, D, Ś, S, M, zauw, du, cO	B, D, S, M, du, cO		B, D, S, M, L, pL, R, zauw, du, cO	B, P, D, S, M, L, R	B, P, D, Ś, S, C, M, niez, zauw, du, cO	B, D, S, M			B, D, S, M	B, D, S, M
Bieżące informowanie społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego							P, D, S, M						
Podjęcie działań ograniczających hałas ze źródeł przemysłowych							P, D, S, M						
ZAGAGNIENIA SYSTEMOWE: EDUKACJA EKOLOGICZNA													
Edukacja ekologiczna													
Działania własne powiatu													
Propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju poprzez: - organizacja konkursu „Ekologiczne sołectwo”, - sprzątanie świata.	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R, pR	B, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-
Organizowanie konferencji, szkoleń mających na celu podnoszenie efektywności produkcji rolnej, w tym produkcji żywności	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L, R, pR	B, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-
Działania monitorowane pozostałe													
Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, obchody Dnia Ziemi i inne	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M, L	P, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	B, D, K, Ś, S, C, M	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-	P, D, K, Ś, S, C, M	-	-

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Zadania	Różnorodność biologiczna	Zwierzęta	Rośliny	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Woda	powietrze	Ludzie	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
						M, L, R, pR							
Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii (w tym m.in. prowadzenie kampanii informacyjnej) oraz w zakresie poszanowania energii, a także uświadamiania mieszkańcom zagrożeń, jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych	-	-	-	-	P, D, Ś, K, S, C, M,	P, D, Ś, K, S, C, M, L, R, pR	B, P, D, Ś, K, S, C, M, L, pL, R	-	-	-	P, D, S, K, S, C, R	-	-
Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	-	-	-	-	B, D, K, Ś, S, C	-	P, D, K, Ś, S, C	-	-	-	P, D, K, Ś, S, C	-	W
Przeprowadzenie edukacji ekologicznej z naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów, eco-driving itp.	-	-	-	-	P, D, S, L, W	P, D, S, L, R	B, P, D, K, Ś, S, C	-	-	-	W, P, D, O, R	-	W, P, D, O, R
DZIAŁANIA POZOSTAŁE													
Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży zamieszkałych w domu dziecka na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska	-	-	-	-	-	-	B, P, D, K, Ś, S, C	-	-	-	-	-	-

Program ochrony środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016-2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 nie przedstawia szczegółowych informacji, wskazuje jedynie priorytety, kierunki działań oraz ogólnie sformułowane zadania mające na celu poprawę stanu środowiska. W związku z tym podczas realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji działań POŚ należy zwracać szczególną uwagę na to, jak dane zadania będą wpływały na ochronę przyrody. Przystępując do planowania realizacji zadań inwestycyjnych związanych np. z modernizacją i budową dróg, utrzymanie czystości dróg, termomodernizacje budynków itp. należy zawsze mieć na uwadze ich wpływ na wartości przyrodnicze. W szczególności należy zwrócić uwagę na obszary cenne przyrodniczo oraz pomniki przyrody.

Z analizy celów i zadań zawartych w powyższej tabeli wynika, że realizacja Programu ochrony środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016 - 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 może nieść ze sobą nie tylko wyłącznie pozytywne skutki, ale i takie, które mogą być źródłem możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko. Oznacza to konieczność przewidywania działań zapobiegających i ograniczających prawdopodobne negatywne oddziaływania. Zaproponowane w POŚ zadania będą realizowane na terenie powiatu zawierciańskiego, zatem określone w prognozie przewidywane znaczące oddziaływania odnoszą się również do obszaru tego powiatu. Analiza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem została zawarta w rozdziale 5: „Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska”.

10. ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO NA LATA 2016 - 2019 NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Wpływ na powietrze atmosferyczne

Oddziaływania pozytywne

Bezpośredni pozytywny wpływ na poprawę jakości powietrza będą miały przede wszystkim zadania związane z ograniczeniem emisji powierzchniowej oraz emisji komunikacyjnej. Obniżenie ładunku emisji substancji do powietrza możliwe będzie przez realizację inwestycji obejmujących termomodernizację budynków, modernizację systemów grzewczych, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Realizacja tego typu zadań pozwoli zmniejszyć zużycie energii, które powodowało znaczne zanieczyszczenie powietrza.

W zakresie infrastruktury drogowej na poprawę stanu powietrza ukierunkowane zostały w Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego działania mające wpływ na jakość powietrza, jak m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowa obwodnicy, rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy, wdrażanie mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, poprawa oznakowania dróg. W wyniku poprawy połączeń drogowych powinno nastąpić przeniesienie ruchu samochodowego na obszary o mniejszej emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość powietrza posiadać będą działania z zakresu edukacji ekologicznej.

Oddziaływania negatywne

Oddziaływania negatywnie wpływające na jakość powietrza będą miały charakter przejściowy, krótkotrwały i najczęściej związane będą z fazą realizacji inwestycji. Możliwe jest występowanie negatywnych oddziaływań na etapie budowy konkretnych inwestycji, np. dróg, obwodnicy, zakładów przemysłowych itp. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały. Emisja spalin z maszyn budowlanych oraz emisja substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pyłujących negatywnie oddziałuje na powietrze i ma bezpośredni związek z prowadzeniem robót budowlanych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Ograniczenie emisji substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów, przestrzeganie zapisów pozwoleń budowlanych oraz decyzji środowiskowych, stosowanie zapisów mających na celu ochronę powietrza (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o niskiej emisji spalin czy zraszanie materiałów pyłujących) w dokumentach przetargowych, dla każdej nowej inwestycji wykonanie oceny oddziaływania na środowisko.

Wpływ na klimat akustyczny

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływanie na klimat akustyczny będzie miała realizacja i rozbudowa obwodnicy oraz modernizacja dróg. Działania te przyczynią się do minimalizacji ilości pojazdów ciężkich poruszających się w obszarach narażonych na ponadnormatywny hałas. Pozytywny wpływ na klimat akustyczny będzie miał rozwój i modernizacja transportu publicznego. Odpowiedni stan techniczny i poziom wykorzystania komunikacji zbiorowej zapewnia znacznie mniejszą emisję hałasu na osobę niż indywidualna komunikacja samochodowa.

Oddziaływania negatywne

Oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkotrwały i chwilowy. Negatywne oddziaływania na klimat akustyczny mogą zaistnieć w czasie budowy jak i eksploatacji nowych elementów drogowych (budowa obwodnicy, przebudowa dróg) oraz w trakcie budowy elementów liniowych infrastruktury technicznej (m.in. modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej). Etap budowy związany jest z intensyfikacją prac wykonywanych przez ciężki sprzęt budowlany, który może generować ponadnormatywny hałas, jednak będzie on miał charakter lokalny.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

- stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji,

Wpływ na gleby i powierzchnię ziemi

Oddziaływania pozytywne

Pozytywnym aspektem realizacji POŚ będzie poprawa właściwości gleb. Realizacja zadań zmierzających do ograniczenia wielkości emisji, w tym ze źródeł powierzchniowych, jak również termomodernizacja obiektów budowlanych wpłynie na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, które są deponowane w glebie. Wpływ na poprawę jakości gleb będzie miała również rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie poszczególnych gmin poprzez ograniczenie przedostawania się substancji zanieczyszczających do gleb. Bezpośredni pozytywny wpływ na ochronę powierzchni ziemi i gleb będą miały zadania związane z ich monitoringiem stopnia ich zanieczyszczenia oraz badania i monitoring terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (osuwiskami). Poprawa jakości gruntów będzie możliwa również jako skutek działań prowadzonych na terenach leśnych. Pośredni pozytywny wpływ na jakość gleb będą miały zadania związane z edukacją ekologiczną.

Oddziaływania negatywne

Negatywny wpływ na gleby i powierzchnię ziemi związany będzie z zajmowaniem przestrzeni pod nowe inwestycje drogowe, w tym budowę obwodnicy. Powstanie nowych dróg i obwodnicy wiąże się z możliwością zanieczyszczeniem gleb w ich pobliżu, szczególnie poprzez ich zasolenie.

Ponadto prace związane z budową, rozbudową oraz modernizacją sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej mogą wywierać negatywny wpływ na powierzchnię ziemi, gdyż na etapie budowy naruszona zostanie struktura ziemi, uszkodzone zostaną rośliny, usunięcia wymagać będą drzewa i krzewy. W trakcie prac inwestycyjnych powstawać będą także odpady budowlane czasowo magazynowane w miejscu prowadzenia prac oraz przemieszczane będą masy ziemne.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie:

- wybór odpowiedniej lokalizacji przedsięwzięć, nie kolidujących w miarę możliwości z lokalizacją obszarów chronionych,
- określanie działań minimalizujących dla poszczególnych inwestycji na etapie sporządzania analiz środowiskowych.

Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne i ich jednolite części

Oddziaływania pozytywne

Pozytywny wpływ na jakość wód powierzchniowych i gruntowych będzie miała realizacja nowych odcinków oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Pozytywny wpływ na stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych będą miały działania związane z badaniami ich jakości. Pośrednio pozytywne oddziaływanie na jakość wód przyniosą działania z zakresu gospodarki leśnej. Korzystny wpływ na jakość wód będą miały działania mające na celu ograniczenie ryzyka wystąpienia powodzi, których skutkiem jest

zanieczyszczenie wód m.in. substancjami biogennymi, metalami ciężkimi i substancjami organicznymi.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość wód będzie działania służące poprawie wydajności cieplnej zakładów przemysłowych oraz promujące energię odnawialną, których skutkiem będzie m.in. zmniejszenie poboru wód do celów chłodniczych. Także działania ograniczające wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza i gleb sprzyjają ograniczeniu przenikania zanieczyszczeń do wód i ich skażeniu. Pośredni korzystny wpływ na jakość wód będą miały zadania związane z edukacją ekologiczną, szczególnie szkolenia mające na celu propagowanie oszczędnego wykorzystania wody.

Oddziaływania negatywne

Negatywne oddziaływanie na środowisko wodne związane jest m.in. z budową, modernizacją oraz eksploatacją dróg. Etap budowy wiąże się z odwodnieniem terenu, co może skutkować czasowym obniżeniem zwierciadła wód gruntowych i zmianą stosunków wodnych. Podczas użytkowania dróg zanieczyszczenia przedostają się do wód wraz z wodami opadowymi i roztopowymi. Ochrona przed zanieczyszczeniami polega na stosowaniu systemów odwodnień wyposażonych w urządzenia ograniczające wielkość emisji węglowodorów ropopochodnych do środowiska. Wykorzystywanie soli do zimowego utrzymywania dróg skutkować będzie jej przedostawaniem się do środowiska wodnego, co w sposób pośredni będzie oddziaływać długotrwale na jego jakość. Realizacja nowych inwestycji drogowych może się wiązać z koniecznością zabetonowania bądź zarurowania części cieków, co może doprowadzić do ograniczenia ich funkcji ekologicznych.

Inwestycje infrastrukturalne mogą powodować na etapie budowy obniżenie zwierciadła wody podziemnej wskutek odwadniania wykopów oraz infiltrację zanieczyszczeń do ziemi i wód gruntowych. Oddziaływania te jednak będą mieć charakter lokalny i krótkotrwały.

Wpływ na jednolite części wód

Zapisy projektu POŚ dotyczące realizacji działań w zakresie gospodarki wodno – ściekowej a także ochrony przeciwpowodziowej, również działania zmniejszające emisje zanieczyszczeń do powietrza powinny wpłynąć na poprawę jakości wód powierzchniowych oraz w dalszej kolejności również wód podziemnych. Pozytywne skutki podejmowanych działań zauważalne będą jednak dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie:

- prowadzenie prac budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód,
- stosowanie urządzeń w stanie technicznym niedopuszczającym do wystąpienia zabezpieczenia wycieków substancji niebezpiecznych do środowiska wodnego.

Wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne będą miały działania zmniejszające emisję zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, przemysłowych oraz komunikacyjnych. Pozytywny wpływ na dobra materialne i zabytki będą miały również zadania związane z modernizacją dróg a zwłaszcza z budową obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 78.

Oddziaływania negatywne

Wszelkie negatywne oddziaływania na obiekty dziedzictwa kulturowego związane z realizacją inwestycji mają charakter chwilowy i mogą zaistnieć tylko w przypadku bezpośredniej ingerencji w obejmującej obiekt zabytkowy. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku realizacji inwestycji np. drogowych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych, co wiąże się ze zwiększonym pyleniem i osiadaniami pyłów. Ponadto drgania i hałas wywołany zarówno przez samochody jak i urządzenia budowlane mogą negatywnie wpłynąć na konstrukcję obiektów.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

- planowanie i realizowanie działań zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Wpływ na ochronę przyrody, obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Oddziaływania pozytywne

Działania zawarte w programie ochrony środowiska nie będą zaburzać i funkcjonowania regionalnych korytarzy ekologicznych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego. Bezpośrednie pozytywne oddziaływania na świat przyrodniczy będą miały zadania związane z przebudową drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem oraz zalesienia.

Na ekosystemy wodne pozytywnie będą oddziaływać działania ograniczające zanieczyszczenia wód powierzchniowych m.in. rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych. Również zadania z zakresu małej retencji nietechnicznej mogą pozytywnie wpływać na ekosystemy wodne poprzez zmniejszanie odpływu wód powierzchniowych utrzymując równowagę środowiska przyrodniczego w celu zapewnienia możliwości ochrony i odnowy zasobów wodnych.

Pośrednio na poprawę stanu siedlisk wpływać będą działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, poprawy jakości powietrza i gleby oraz niektórych działań związanych z rozbudową i usprawnieniem zbiorowego systemu transportu. W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin.

Również pośrednio pozytywnie na ochronę obszarów cennych przyrodniczo powinny wpłynąć zamierzenia planowane w zakresie edukacji ekologicznej.

Oddziaływania negatywne

Na terenach chronionych wszelkie działania podporządkowane są ochronie przyrody. Dlatego też z założenia eliminuje się na tych obszarach przedsięwzięcia mogące mieć znacząco negatywne oddziaływanie. W sytuacji lokalizacji planowanych przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. O konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia lub inwestycji decyduje RDOŚ.

Przewiduje się, że możliwe oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkoterminowy i chwilowy i są związane głównie z etapem realizacji inwestycji.

Do inwestycji, przy realizacji których mogą wystąpić negatywne oddziaływania zalicza się m.in. budowę, rozbudowę i modernizację dróg powiatowych i gminnych, infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę, oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Należy pamiętać, iż wszystkie inwestycje z określonym w prognozie możliwym negatywnym oddziaływaniem na walory przyrodnicze, przed przystąpieniem do etapu realizacji będą wymagały odpowiednich pozwoleń oraz sporządzenia dokumentacji środowiskowych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania realizacji Planu na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta oraz obszary objęte ochroną prawną.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

- przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć,
- ograniczanie wycinki drzew i krzewów do minimum

- prowadzenie prac w okresie poza okresem lęgowym ptaków i rozrodem płazów,
- stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych, stosowanie kompensacji przyrodniczej zgodnie z zaleceniami RDOŚ).

Wpływ na klimat lokalny

Oddziaływania pozytywne

Na klimat lokalny wpływ pozytywny będzie mieć realizacja zadań związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery, szczególnie ze źródeł emisji przemysłowych, komunalnych i komunikacyjnych. Zamierzenia te przyczyniają się zarazem do ograniczenia emisji ciepła i tworzenia i utrzymywania się tzw. efektu „wyspy ciepła i smogu”.

Oddziaływania negatywne

POŚ nie przewiduje realizacji działań negatywnie oddziałujących na klimat.

Wpływ na krajobraz

Oddziaływania pozytywne

Pozytywny wpływ na krajobraz mogą mieć m.in. inwestycje z zakresu termomodernizacji, które poza zmniejszeniem ilości energii cieplnej zużywanej w budynku skutkują, poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych, odświeżeniem budynku i nadaniem mu nowego wyglądu.

Pozytywny bezpośredni i długoterminowy wpływ będą mieć działania obejmujące zalesienie gruntów, odnowę lub przebudowę drzewostanów, a także monitoring terenów zagrożonych osuwiskami. Pozytywne będą także skutki zadań mających na celu przywrócenie funkcji społecznych, gospodarczych bądź rekreacyjnych terenom zdegradowanym, stanowiącym negatywny element krajobrazu powiatu.

Oddziaływania negatywne

Negatywny wpływ na krajobraz związany jest z prowadzeniem inwestycji obejmujących budowę nowych obiektów, szczególnie o dużych gabarytach, na terenach pozamiejskich, gdyż w wyniku ich realizacji na stałe zmieniony zostaje krajobraz. Oddziaływanie negatywne na krajobraz mają inwestycje zajmujące przestrzeń np. planowane inwestycje drogowe.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

Wpływ na zdrowie ludzi

Oddziaływania pozytywne

Poprawa jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie ludzi. Znaczący wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców powiatu zawierciańskiego będzie miała realizacja działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej, przemysłowej oraz emisji ze źródeł komunikacyjnych, a także termomodernizacją obiektów budowlanych. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi wiąże się z planowanym informowaniem społeczeństwa o stanie zanieczyszczenia powietrza i jego wpływie na zdrowie. Pozytywnie na zdrowie ludzi zamierzenia wpłyną działania w zakresie badań jakości wód podziemnych i powierzchniowych, weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych, budowy i modernizacji urządzeń dostarczających wodę oraz oczyszczających ścieki przemysłowe i komunalne, jak również działania w zakresie gospodarki leśnej i ochrony lasów oraz badania zanieczyszczenia gleb i monitoring terenów zagrożonych osuwiskami. Korzystne dla ludzi będą także zadania

związane z ograniczeniem hałasu drogowego i przemysłowego. Pośrednio pozytywne efekty przyniosą zadania w zakresie edukacji ekologicznej.

Oddziaływania negatywne

Negatywny wpływ na zdrowie człowieka występował będzie na etapie realizacji inwestycji drogowych na terenie powiatu z uwagi na zwiększony poziom emisji hałasu oraz wzrost zanieczyszczenia powietrza. Powyższe oddziaływania mają charakter przejściowy, krótkotrwały.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

- odpowiednie prowadzenie prac remontowych i budowlanych,
- stosowanie sprzętu budowlanego spełniającego normy w zakresie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń do środowiska.

11. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE PRAWDOPODOBNE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZ

Uwzględniając cel, opracowania i realizacji POŚ dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016 - 2019, należy uznać, że środkami zapobiegającymi możliwemu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze i krajobraz są między innymi rozwiązania zaproponowane w projekcie tego dokumentu. Szczególną uwagę podczas realizacji zadań wymienionych w POŚ należy zwrócić na zadania inwestycyjne związane z budową lub przebudową różnego typu instalacji i obiektów. Realizacja niektórych inwestycji może wymagać opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Prognoza zwraca uwagę na oddziaływania, jakie mogą wystąpić podczas realizacji zaplanowanych w POŚ działań, na poszczególne elementy środowiska. Zadania, które można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.), powinny natomiast zostać poddane szczegółowej analizie na etapie uzyskania decyzji środowiskowych.

Działania wskazane do realizacji w niniejszej prognozie, wynikające z realizacji zapisów zawartych w POŚ należy prowadzić z uwzględnieniem środków zapobiegawczych oraz ograniczających oddziaływania na środowisko, obejmujących m.in.:

- zapewnienie właściwego przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczną realizację POŚ,
- nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ,
- monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz wymaganiami przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska,
- przestrzeganie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,
- analiza informacji o stanie i ochronie środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko i krajobraz można ograniczyć poprzez właściwy wybór lokalizacji oraz odpowiednie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne. Skala oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych warunków środowiskowych oraz podjętych działań ograniczających wpływ na środowisko. Istotne jest również uwzględnienie w dokumentacji projektowej rozwiązań ograniczających oddziaływanie inwestycji na środowisko zarówno na etapie budowy jak i w fazie jej eksploatacji.

12. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przedstawione planowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają pozytywny wpływ na środowisko i będą sprzyjały zrównoważonemu rozwojowi. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć mających pozytywny wpływ na jakość środowiska nie mają uzasadnienia. Prognoza ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości konkretnego przedstawienia działań alternatywnych dla poszczególnych zadań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne w taki sposób, aby wybrać możliwie najmniej negatywnie oddziałujący na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacyjne, konstrukcyjne, technologiczne oraz organizacyjne.

Powiązanie z innymi dokumentami strategicznymi dla kraju, województwa oraz powiatu pozwala uznać, iż realizacja zapisów przedmiotowego Programu nie spowoduje zwiększenia negatywnego wpływu na środowisko.

13. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów, dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska oraz przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. w Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

Materiałem wyjściowym był POŚ dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016-2019.

W prognozie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych działań przewidzianych do realizacji w ramach ww. projektu. Wykorzystano dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych.

Matryca środowiskowych oddziaływań realizacji zadań zaplanowanych w projekcie Prognoza oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla powiatu zawierciańskiego na lata 2016-2019 zawiera:

- działania,
- komponent środowiska lub typ ekosystemu,
- identyfikację potencjalnych oddziaływań,
- czas trwania,
- rodzaj,
- informację o możliwym oddziaływaniu skumulowanym,
- sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań.

W prognozie określono, przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na poszczególne elementy środowiska zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

14. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ POŚ

Wdrażanie rozwiązań przewidzianych w omawianym POŚ wymaga stałego monitorowania. Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń Programu jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników.

W poniższej tabeli zestawiono zaproponowane w POŚ wskaźniki monitorowania stopnia realizacji założeń dokumentu, pozwalające na ocenę zmian w środowisku, jakie nastąpią wskutek jego realizacji.

Tabela 11. Wskaźniki monitorowania POŚ.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Źródło danych o wskaźniku
Powietrze atmosferyczne				
1	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych strefy śląskiej w stosunku do roku poprzedniego	%	Zmniejszenie na stanowisku w Zawierciu ul. Słowackiego o 4,8%	Roczna ocena jakości powietrza 2014 r.
2	Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	[Mg/rok]	126	GUS 2014 r.
3	Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	[Mg/rok] Mg/rok], bez CO ₂	226 680 1 328	GUS 2014 r.
Zasoby wodne				
4	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód	%	0	WIOŚ w ramach PMŚ 2014 r.
5	% punktów pomiarowych wód podziemnych, dla których wykazano dobry stan chemiczny wód	%	100	WIOŚ w ramach PMŚ 2014 r.
6	Stosunek objętości ścieków wymagających oczyszczenia, ale odprowadzonych do środowiska jako nieoczyszczone do objętości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczenia ogółem (POŚ WOJEWÓDZKI)	%	-	
	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone w % ścieków wymagających oczyszczania	%	99,4	GUS 2014 r.
7	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	52,3	GUS 2014 r.
8	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów	%	39,2	GUS 2014 r.
9	Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca	m ³ /rok	70,9	GUS 2014 r.
Gospodarka odpadami				
10	Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne	Mg/rok	27 937,46	GUS 2014 r.
11	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne	szt.	1	GUS 2014 r.
12	Liczba instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	szt.	1	GUS 2014 r.
Ochrona przyrody				
13	Liczba obszarów chronionych Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	szt. ha	21 23 215,49	RDOŚ w

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Źródło danych o wskaźniku
	Pomniki przyrody	szt.	69	Katowicach 2015 r.
14	Powierzchnia lasów	% ha	30,1 30 193,6	GUS 2015 r.
15	Powierzchnia terenów zielonych	ha	639,5	GUS 2014 r.
Zasoby surowców mineralnych				
16	Udokumentowane zasoby bilansowe surowców występujących na terenie powiatu [% zasobów krajowych]: - rudy cynku i ołowiu - surowce ilaste ceramiki budowlanej - surowce ilaste dla przemysłu cementowego - Piaski i żwiry - Piaski formierskie - Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej - Dolomity - Kamień łamany i bloczny - wapień - Wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego - Wapienie i margle dla przemysłu cementowego	tys. m ³ , tys. Mg, [%]	 53 982 tys. Mg [62,8 %] 7 643 tys. m ³ [0,4 %] 93 247 tys. Mg [33,7 %] 3 322 tys. Mg [0,02 %] 890 tys. Mg [0,3 %] 4 365 tys. m ³ [1,6 %] 109 972 tys. Mg [27,3 %] 268 tys. Mg [0,002 %] 76 232 tys. Mg [1,4 %] 195 154 tys. Mg [1,5 %]	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce – PIG Warszawa (wg Stanu na dzień 31.12.2014 r.)
Gleby				
17	Powierzchnia gruntów rolnych	ha	100 477	Zestawienie zbiorcze dla powiatu 2015 r.
18	Powierzchnia łąk i pastwisk	ha	8 668	Zestawienie zbiorcze dla powiatu 2015 r.
19	Łączna powierzchnia użytków rolnych	ha	58 952	Zestawienie zbiorcze dla powiatu 2015 r.
Tereny poprzemysłowe				
20	Tereny poprzemysłowe wymagające weryfikacji pod kątem zanieczyszczeń historycznych i kwalifikacji do rekultywacji Ilość powierzchnia	szt. ha	11 221,09	Dane z ankiet z gmin, Urząd Marszałkowski - 2013 r.
Hałas				
21	Liczba punktów hałasu, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych	szt. szt.	4 2	2011 r. 2012 r.
22	Liczba punktów monitoringu hałasu w których stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego	szt.	-	WIOŚ

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2016-2019

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Źródło danych o wskaźniku
23	Drogi o nawierzchniach cichych	km	-	Zarządzający drogami
Promieniowanie elektromagnetyczne				
24	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu zawierciańskiego uzyskane na podstawie badań wykonywanych w ramach PMŚ przez WIOŚ			
	Zawiercie Dz. Centrum	V/m	0,79	2012 r.
	Szczekociny (miasto)		0,29	2014 r.
	Poręba (miasto)		0,35	2012 r.
	Żarnowiec (gmina)		0,29	2012 r.
	Pilica (miasto)		0,18	2014 r.
	Ogrodzieniec (miasto)		0,12	2013 r.
	Łazy(miasto)		0,58	2013 r.
	Kroczyce (gmina)		0,20	2014 r.
Przeciwdziałanie poważnym awariom				
25	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	szt.	ZDR-0 ZZR- 0	GIOŚ 2013 r.
26	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie powiatu	szt.	1	GIOŚ 2013 r.

15. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Powiat zawierciański położony jest w północno wschodniej części województwa śląskiego, co wyklucza możliwość występowania z jego terytorium oddziaływań wpływających na stan środowiska na terenie Czech i Słowacji.

Główne oddziaływania transgraniczne mogą być związane z powietrzem, wodą i zagrożeniami powodziowymi. Dominujący południowo-zachodni kierunek wiatru powoduje przenoszenie zanieczyszczeń atmosferycznych z innych państw w kierunku terytorium Polski, jednak ich wpływ na jakość powietrza powiatu zawierciańskiego jest nieznaczący.

Podsumowując, na etapie sporządzania prognozy stwierdzono, że realizacja POŚ nie wskazuje na możliwość jego transgranicznego oddziaływania.

16. WYKAZ MATERIAŁÓW

- Ankiety z gmin: Irządze, Kroczyce, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Poręba, Włodowice, Zawiercie, Żarnowiec.
- Ankiety z zakładów: Z.S.E. Ospel S.A. Wierbka, CMC Poland Sp z o. o., Odlewnia Żeliwa. Zawiercie, Spółdzielcza Agrofirma Szczekociny, PPHU KOTLEX A.KOT, W.LEKS SPÓŁKA JAWNA, BRUK-BET Sp. z o.o. Fugasówka, Spółdzielnia Mleczarska MLEKOVITA Zakład Produkcyjno – Handlowy Pilica, Veolia Chrzanów Sp. z o.o., Ciepłownia w Porębie, P.P.H.U. Betoniarńia Kaczmarek s.c., TAURON Ciepło Sp. z o.o. Centralna Ciepłownia w Zawierciu i Kotłownia w Łazach, Zakłady Produkcyjne B-D Witold Brodzik S.J.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2014r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2015 r.
- Biuro Doradcze Altima S.C., 2015 r.: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kroczyce na lata 2015 – 2020,
- Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o. o., Mikołów 2015 r.: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie,
- Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o. o., Mikołów 2015 r.: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Włodowice,
- Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o. o., Mikołów 2015 r.: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta Poręba,
- Grupa Doradcza Altima Sp. z o. o., 2015 r.: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pilica,
- IGO Sp z o. o. Sp.k. : Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2012-2015.
- IGO Sp. z o. o. Kraków 2015 r.: Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Łazy,
- Informacje WIOŚ o pomiarach i ocenach klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie gmin powiatu zawierciańskiego w latach 2009 - 2013, z uwzględnieniem czynników natężenia i struktury pojazdów i warunków pogodowych mających wpływ na propagację hałasu w głąb sąsiadujących terenów, Katowice 2010 - 2014 r.
- Monitoring pól elektromagnetycznych w 2009 r. i w latach 2010 – 2014 r.
- NFOŚiGW: Lista priorytetowych programów NFOŚiGW na lata 2015 - 2020,
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008 r.
- Program małej retencji dla Województwa Śląskiego, (Uchwała nr II/43/1/2006 z dnia 16 stycznia 2006 r. Sejmiku Województwa Śląskiego) z aneksem z dnia 28 sierpnia 2006 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/51/2/2006).
- ATMOTERM S.A.: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Katowice 2015r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Katowice 2015 rok.
- Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego za lata 2012-2013, Zawiercie 2014 r.
- Strategia rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020, Zawiercie 2010 r.
- Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2013 rok, Katowice 2014 r.
- Uchwała Nr XLV/460/14 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla

Gminy Zawiercie oraz gmin sąsiadujących, z którymi Gmina Zawiercie zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego,
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi,
WFOŚiGW: Lista przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach na 2015 rok,
WIOŚ: Informacja o stanie środowiska w województwie śląskim w 2014 roku.
WIOŚ: Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Śląskiego na lata 2013-2015,
WIOŚ: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2013 roku.
Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy Oddział we Wrocławiu, Integrated Management Services Sp. z o. o.: Warunki korzystania z wód zlewni Przemszy, Wrocław 2012 r.

Strony internetowe:

<http://bip.zawiercie.powiat.finn.pl/>
<http://katowice.rdos.gov.pl/>
http://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_zawiercia%C5%84ski
<http://surowce-mineralne.pgi.gov.pl/>
<http://tmzz.zawiercie.com.pl/>
<http://www.cilp.lasy.gov.pl/web/olkusz/>
<http://www.katowice.pios.gov.pl/>
<http://www.polskiklubekologiczny.org>
<http://www.stat.gov.pl/urzedz/katow/>
<http://www.uke.gov.pl/uke/index.jsp>
<http://www.zawiercie.powiat.pl/>
<http://www.zawiercie.powiat.pl/art,dokumenty-strategiczne,35.html>
<http://www.zawiercie.powiat.pl/art,walory-przyrodnicze,102.html>
<http://www.zawiercie.powiat.pl/art,zamki,100.html>
<http://www.zpk.com.pl>
<http://zpk.com.pl/index1.php?ntabela=ogniazd>
<http://mapy.isok.gov.pl/imap>
http://bip.katowice.kwpsp.gov.pl/dzialalnosc_kwpsp/przeciwdzialanie_powaznym_awariom.html
http://bip.zawiercie.powiat.finn.pl/res/serwisy/bip-pzzawiercie/komunikaty/_002_005_003_431199.jpg?version=1.0